

BOUWHISTORISCHE VERKENNING

van **twee pakhuisen WESTHAVENKADE 57-58 te VLAARDINGEN**
i.o.v. B.P.D ZUID-WEST te DELFT

Inhoud

Voorwoord.....	II
Samenvatting	III
Waardenstelling en adviezen.....	XII
Waardenstelling.....	XII
Adviezen	XX
1. Geschiedenis.....	1
1.1 Natuurlijk Landschap.....	1
1.2 Bewoning.....	1
1.4 Nederzetting Vlaardingen.....	2
1.5 Bouw huizen Westhavenkade.....	5
2. Beschrijving	14
2.1 Volume.....	14
2.2 Gevels.....	14
2.3 Binnenruimte.....	18
3. Literatuurlijst.....	26
publicatie, boeken.....	26
publicaties, digitaal.....	26
internet.....	26
archieven.....	26
Colofon	27
Bijlagen:	
Bijlage I: Redengevende omschrijving 37431 en 37432	

Voorwoord

In dit rapport wordt het onderzoek behandeld dat is uitgevoerd aan twee pakhuizen aan de Westhavenkade 57 en 58 in Vlaardingen. Deze twee pakhuizen vormen samen een eenheid in de gevelwand van de Westhavenkade en zijn als enige in de in 2023 onderzochte reeks van huizen aan de Westhavenkade en de Vetteoordsekade aangewezen als rijksmonument. Deze panden vormen samen de op de hoek staande gebouwen, waarin het Museum Vlaardingen is gehuisvest de noordoostelijke hoek van het Museumkwartier. Om de historische waarden van deze twee rijksmonumenten te bepalen heeft BPD Ontwikkeling BV (BPD) uit Delft Adviesbureau Ormel Cultuurhistorie en Bouwtechniek uit Apeldoorn gevraagd dit rapport aan te leveren.

Het Museumkwartier wordt door de opdrachtgever BPD uit Delft herontwikkeld. Dit voormalige bedrijventerrein was eens het centrum van het visserijbedrijf van Vlaardingen. Het oppervlak werd geheel bebouwd vanaf Westhavenkade met pakhuizen, werkruimten voor visverwerking en boet- en droogruimten voor tuigage van vissersschepen. In deze structuur zijn ook sporen van lijnbanen aanwezig, beginnend in het historische centrum. Van deze bebouwing werd alleen de rand waarin zich de rijksmonumentale objecten bevonden langs de genoemde straten gehandhaafd. Het door de sloop ontstane open binnenterrein wordt met nieuwbouw ingevuld terwijl de bebouwing langs de rand een nieuwe invulling krijgt. De overige panden langs de kade zijn tijdens eerder onderzoeken in 2013 en 2018 geïnventariseerd.

Op 9 en 17 oktober 2023 heeft Willem Ormel beide panden bezocht en opname gedaan. Voor deze bezoeken zijn via de BPD afspraken ingepland met gebruikers en was er een klusjesman aanwezig om niet toegankelijke ruimte te ontsluiten. Alle vloeren waren normaal toegankelijk, behalve één souterrain waarin een laag water stond.

Naast de opname op locatie is archief en literatuuronderzoek uitgevoerd. Over de panden is weinig geschreven; wel zijn actuele redengevende omschrijvingen van de rijksmonumenten gevonden. Gegevens die betrekking op de bouw en verbouwingen werden via het bouwvergunningenarchief van de gemeente Vlaardingen opgevraagd. Alleen een vergunning voor de bouw van een opslag op het achtererf werd aangetroffen; deze is verder in het onderzoek niet meegenomen. Het verdere literatuuronderzoek naar de achtergronden over de geschiedenis en ontwikkeling van Vlaardingen, betreffen vooral openbare publicaties en beeldbanken geraadpleegd via de websites van het Museum Vlaardingen en de RCE. Een overzicht van de gebruikte bronnen en literatuur is te vinden in het literatuuroverzicht aan het einde van dit rapport.

Tijdens het onderzoek is door vele mensen hulp geboden. Speciaal wil ik de medewerkers de opdrachtgever en de gemeente Vlaardingen danken voor hun inspanningen en de begeleiding tijdens het onderzoek.

Apeldoorn, 18 december 2023
Ing. J.W. Ormel, Bouwhistoricus BNB

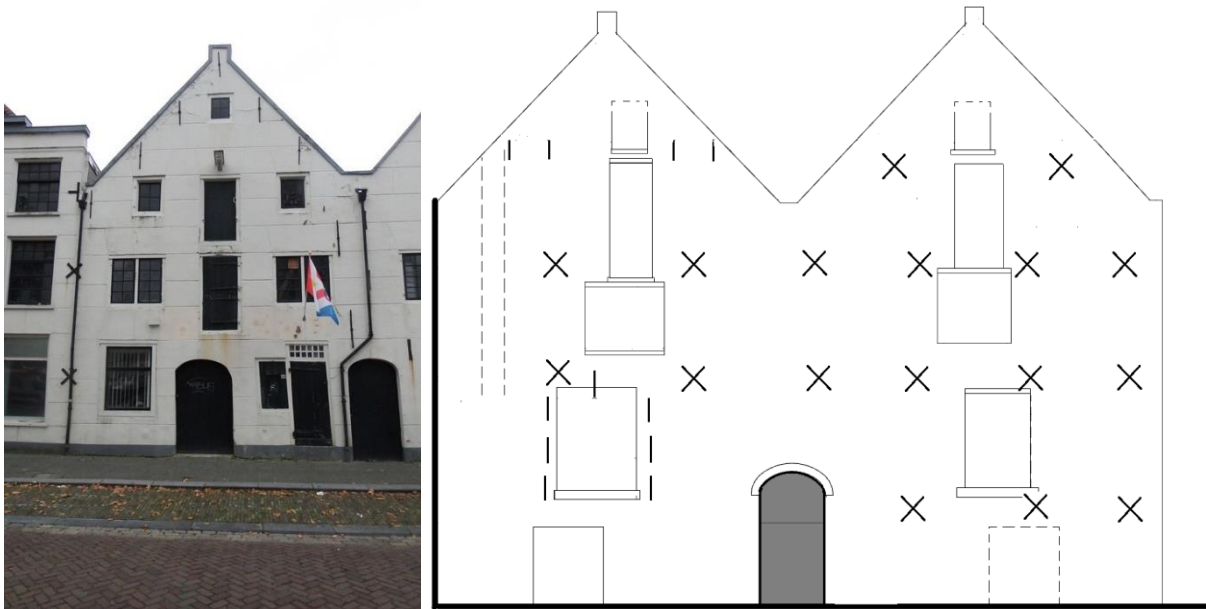
Samenvatting

De onderzochte huizen aan de Westhavenkade werden waarschijnlijk aan het begin van de 17de eeuw gebouwd in het buitendijkse land aan de westelijke zijde van de strekdam in de monding van de veenrivier de Vlaarding. Iets noordelijker was op een oeverwal de eerste nederzetting en kern van de latere stad Vlaardingen ontstaan.

17de eeuw

De twee huizen van twee bouwlagen hoog, souterrains en zolders onder zadeldaken waarvan de nokken haaks op de voorgevel staan werden samen met de linker belending opgetrokken. De casco's waren opgebouwd met gemetselde bouwmuren, (gedeeltelijk) in hout uitgevoerde gevels, enkelvoudige balklagen en kapconstructies met jukken waarover sporenkappen waren geplaatst. Deze basis is tot aan de dakvoet en de zoldervloer nog geheel aanwezig. Uit deze eerst bouwfase dateert waarschijnlijk ook het voorgevelgedeelte tot aan de tweede bouwlaag. Al vrij snel na de bouw werden de voorgevels van de onderzochte huize versteend tot aan de dakvoet, waarbij de topgevelschotten aanvankelijk waarschijnlijk nog in hout gehandhaafd bleven. De aanwezige verankeringen die de vrijstaande gevelgedeelte van de bouwmuren moeten koppelen zijn daarvan in de gevel zichtbaar.

De volgende versterking betreft de achtergevel vanaf het souterrain tot aan de nokken van de zadeldaken. De geheel gemetselde achtergevel staat los voor de bouwmuren en is ter hoogte van de vloeren verankerd met X-vormige ankers op regelmatige afstand in de gevel aanwezig zijn. Deze gevel bezat twee vensterassen met boven elkaar geplaatste openingen, zoals blijkt uit de aanwezige sporen in deze gevel. De gevel werd beëindigd met een dubbele topgevel die waarschijnlijk, net als de huidige voorgevels, uitgevoerd waren als tuitgevel. Waarschijnlijk werd de topgevel van de voorgevel van huisnummer 58 ook in deze periode opgemetseld als vervanging van de houten topgevel. op de zolder is de overgang van schoonmetselwerk naar een gepleisterde topgevel zichtbaar.

Afb. 1: Completering van de versterking van de voorgevel (links) en de reconstructie van versteende achtergevel (rechts).

Tweede helft van de 19de eeuw

Rond 1820 werden de huizen bezit van de firma Warmelo en van der Drift, reders, kooplieden die handelden in haring en zout die de huizen gebruikte voor hun activiteiten. Pas na de invoering van de Visserijwet (1857) en de start van de aanleg van de Nieuwe Waterweg (1866) beïnvloedden de wijze van gebruik van de huizen. Aan de achterzijde werden veel openingen dicht gemetseld. Door het intensievere gebruik van de vloeren van de eerste bouwlaag (en

mogelijk ook vochtproblemen) werden onder de vloer onderslagen aangebracht en werden de toegang van de souterrains aan de achterzijde waarschijnlijk verplaatst op een locatie naast de toegang tot de verbindingsgang. In de verbindingsgang was nog een kelderlicht aanwezig dat de ruimte ook toegankelijk maakte. Ook lieten zij de jukken die de sporenkappen ondersteunden en de vereenvoudigde topgevel van huisnummer 57 aanbrengen; de topgevel werd voorzien van blindankers. De gezamenlijke voorgevel werd hierbij gepleisterd en voorzien van het aanwezige blokkenverband.

Afb. 2: Zolderruimte van huisnummer 58 gezien naar de achtergevel met de jukken voorzien van blokkeels en drukschoren. Er zijn geen windschoren aanwezig..

Rond 1900

Afb. 3: Links voorgevels aan de Westhavenkade rond 1910 met T-ruits schuifvenster. Rechts de achtergevel met de aan de bovenzijde getoogde openingen die op de eerste bouwlaag zijn dichtgezet en ter plaatse van het souterrain in het ingeboete gevelgedeelte zijn aangebracht.

Rond 1900 werden de huizen waarin ook woonvertrekken aanwezig waren opnieuw verbouwd. De sporenkappen van de zadeldaken werden vervangen door beschoten gordingenkappen, waarbij de jukken gehandhaafd bleven. Van de topgevels op de achtergevel werd het boveinde verwijderd en als wolfseind in de kap afgedekt. Het onderste gedeelte van de achterevel van huisnummer 58 werd opnieuw opgetrokken en ingeboet, waarbij de gevelindeling werd aangepast met een toegang tot het souterrain naast de verbindingsgang.

De iets grotere machinaal gefabriceerde ijsselstenen en de getoogde beëindigingen zijn kenmerken van deze verbouwing.

Afb. 4: Vliering van huisnummer 58 gezien naar de achtergevel met de aangebrachte gordingen op A-spanten.

Midden van de 20ste eeuw

In deze periode werden de woonvertrekken in de huizen verlaten en kreeg elk huis een eigen functie. In huisnummer 57 werd vis verwerkt en 58 werd ingericht tot werkplaats voor reparatie en droging van netten en tuigage. Het woonvertrek in huisnummer 58 werd vergroot tot kantine met een kleedruimte. Deze gehele inbouw vanaf de vloer tot aan de onderzijde van de balklaag is daarvan nog aanwezig. Op de tweede bouwlaag werd ook een kantine ingericht.

Afb. 5: De in huisnummer 48 ingebouwde vertrekken. Links een kantine met daarachter een kleedruimte op de eerste bouwlaag. Rechts de keuken op de tweede bouwlaag.

Rond 2000

De eerste bouwlaag van huisnummer 57 werd ingericht voor de visverwerking met een vloestofdichte vloer, betegeld wanden en r.v.s hoekbeschermers en afdekkappen. Aanvankelijk was alleen de ruimte achter de ingebouwde woonruimte op deze wijze afgewerkt. Op de tweede bouwlaag werd met scheidingswanden, een vloerafwerking, voorzetwanden, en (verlaagde) plafonds een kantine en een kleedruimte achter de voorgevel ingericht. Aan de achterzijde op de zolder werden nog twee toiletten aan een gang ingebouwd. Waarschijnlijk werd in 2006 de voormalige woonruimte als uitbreiding bij de werkruimte getrokken. Hierbij

werden houten vensters en ramen vervangen door kunststof raamkaders, waarin isolerende beglazing was geplaatst. Na deze laatste verbouwing kwamen de huizen in 2012 leeg te staan door de fusie en verhuizing van het bedrijf naar Scheveningen.

Afb. 6: Inbouw in huisnummer 57. Links de kantine op de tweede bouwlaag en rechts de werkruijnte op de eerste bouwlaag die in twee fasen is ontstaan.

DATERINGSKAARTEN**LEGENDA**

XVIIIA

XVIIIB

XVIII

XIXB

ca. 1900

XXM

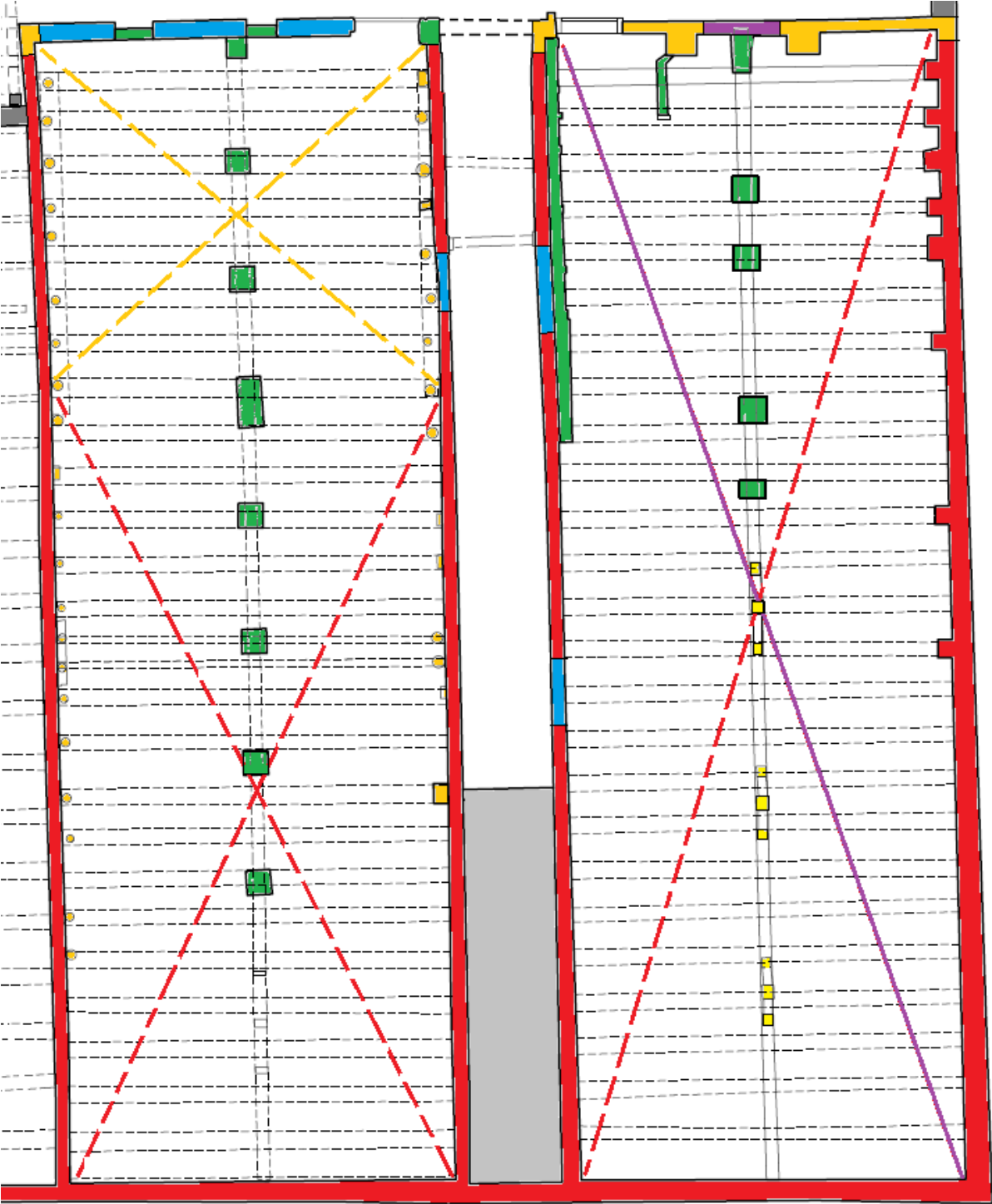

ca. 2000

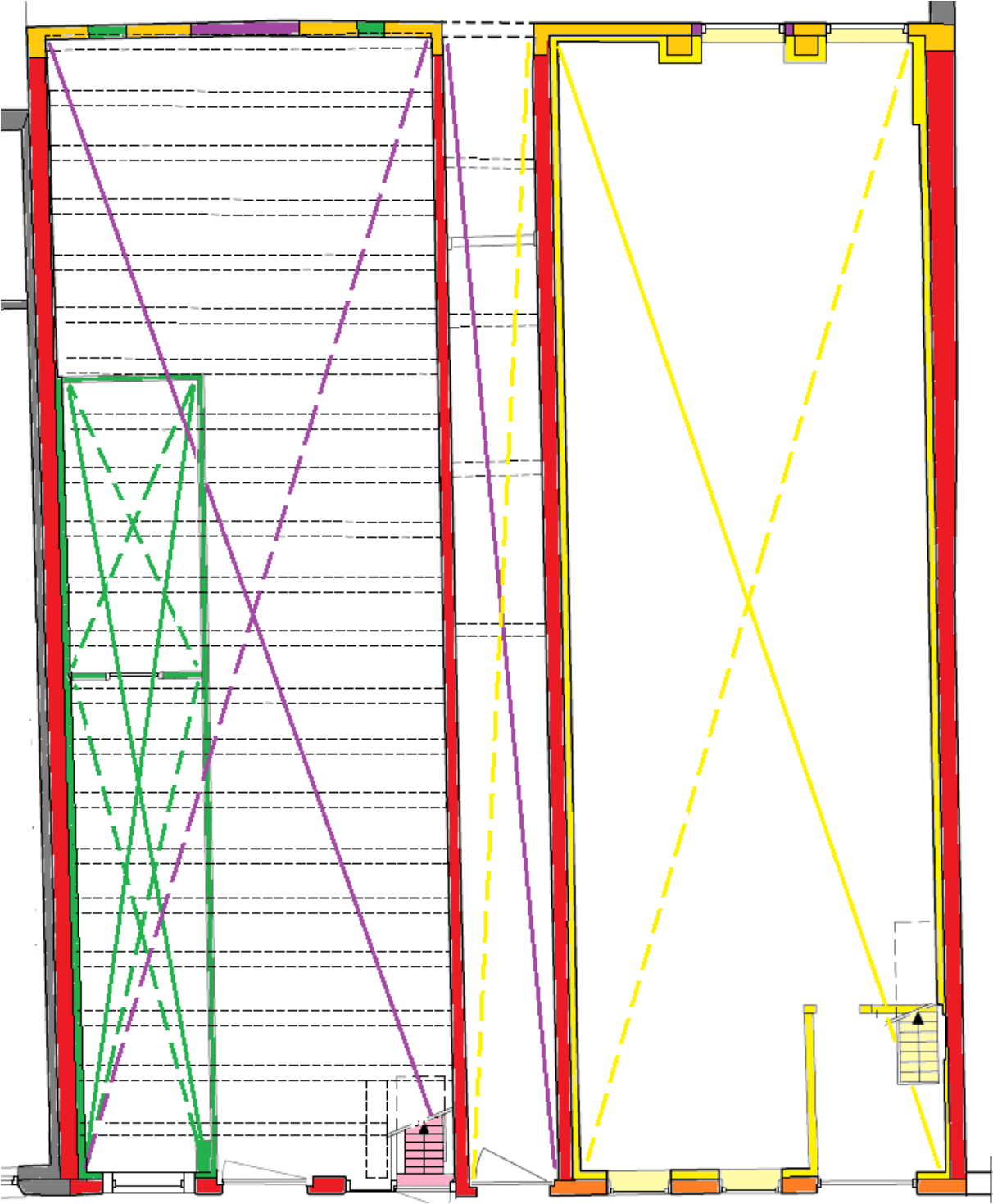

niet opgenomen

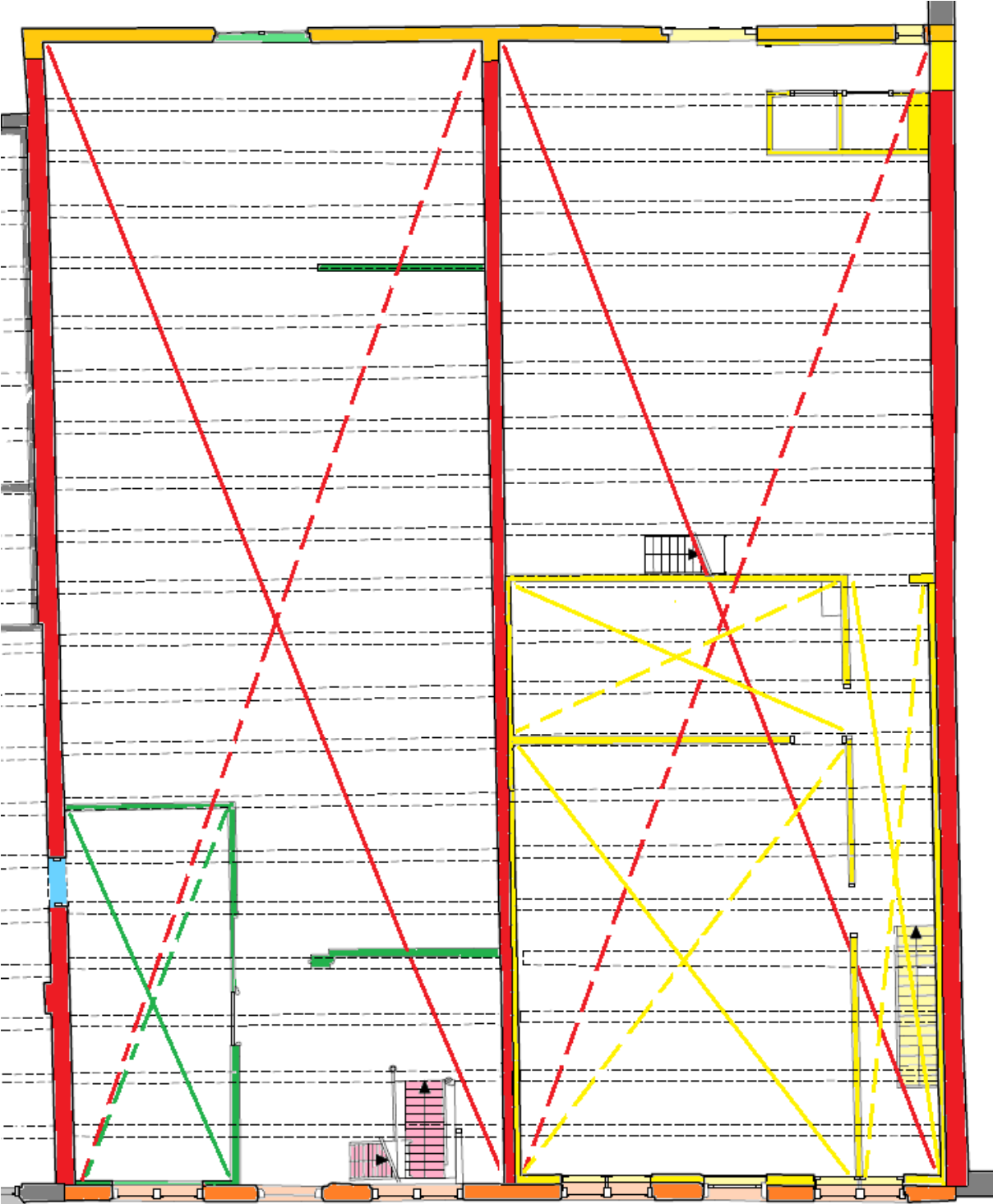
datering van vloer
in de aangegeven periodendatering van plafond, zolder of
kap, in de aangegeven periodeninterieuraspecten,
in de aangegeven perioden

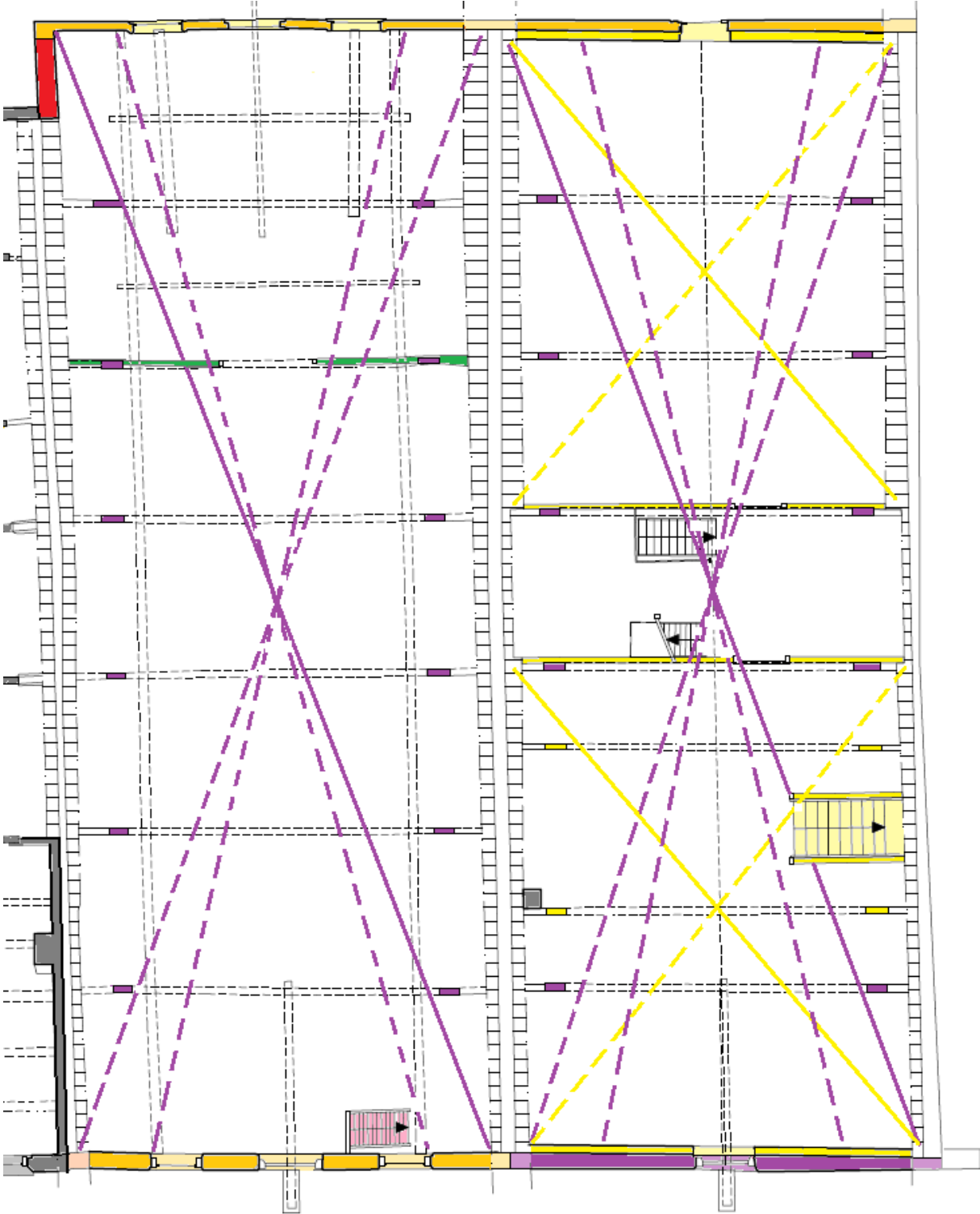
SOUTERRAIN

EERSTE BOUWLAAG

TWEEDE BOUWLAAG

ZOLDER

Waardenstelling en adviezen

Als uitgangspunt voor de contextuele waardenstelling zijn de Richtlijnen voor Bouwhistorisch Onderzoek 2009 (opgesteld door onder andere de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) gebruikt.

Waardenstelling

In de waardenstelling wordt het object beschouwd op verschillende niveaus. Het eerste niveau is de externe of contextuele waardenstelling, waarin het pand beschouwd wordt op cultuurhistorische aspecten. In deze waardenstelling wordt gerefereerd aan de aspecten algemeen historische waarden, stedenbouwkundige waarden, architectuurhistorische waarden, bouwhistorische waarden en waarden vanuit het gebruik. Deze waarden worden vergeleken met de waarden zoals die zijn vermeld in een redengevende omschrijving van het monument, situering in een beschermd stadsgezicht, etc.

Contextuele waardenstelling

Algemeen historische waarden

De onderzochte huizen bezitten algemeen historisch gezien hoge monumentale waarden vanwege de specifieke ontwikkeling als toonaangevende vissersplaats van de Noordzeevisserij, waarvan de bebouwing langs de Westhavenkade het gevolg is.

Stedenbouwkundige waarden

De onderzochte huizen langs de Westhavenkade bezitten stedenbouwkundig gezien hoge monumentale waarden als voortzetting van de vanuit de middeleeuwen langs de oever van de Vlaarding ingezette lintvormige bebouwing vanuit de oorspronkelijke kern. Deze langgerekte structuur wordt versterkt door de parallel aan deze ontwikkeling lopende lijnbanen uit diezelfde periode.

Architectuurhistorische waarden

De onderzochte huizen bezitten architectuurhistorisch gezien hoge monumentale waarden vanwege de herkenbare typologie als pakhuis met 17de-eeuwse kenmerken.

Bouwhistorische waarden

De onderzochte huizen bezitten bouwhistorisch gezien hoge monumentale waarden vanwege de vele aanwezige sporen en constructie die een ontwikkeling vanaf de bouw tot heden laten zien.

Waarden vanuit het gebruik

De onderzochte huizen aan de Westhavenkade bezitten vanuit het gebruik gezien hoge monumentale waarden vanwege de afleesbaarheid van het gebruik als pakhuis, die niet alleen voor opslag bedoeld waren maar ook als werkruimte voor de verwerking van vis en herstel en droging van tuigage.

Interne waardenstelling

Bij de interne waardenstelling wordt het object beschouwd op de samenstelling van de onderdelen. In de waardenstelling die volgt wordt het belang van een onderdeel voor de ontwikkeling van het geheel vanuit historisch oogpunt bepaald. Deze gaat uit van drie categorieën: hoge monumentwaarde, positieve monumentwaarde en indifferente monumentwaarde en zijn respectievelijk met de kleuren blauw, groen en geel aangegeven op tekeningen. Deze waardenstelling wordt weergegeven op de ingekleurde 'waardenstellingsrepresentatietekeningen.

■ HOGE MONUMENTALE WAARDEN

Onderdelen die essentieel zijn voor het herkenbaar houden van het oorspronkelijke gebouwconcept hebben een hoge monumentale waarde. Een hoge monumentwaarde betekent dat:

- Behoud van deze elementen prioriteit heeft
- Aanpassingen alleen te verantwoorden zijn wanneer deze de bestaande monumentwaarden behouden of versterken

Hoge monumentale waarden zijn:

- Vorm van de pakhuizen
- Oorspronkelijk gemetselde gevels, en bouwmuren met de aanwezige afwerkingen, openingen en aangebrachte verbouwingssporen.
- Oorspronkelijke enkelvoudige balklagen met aanwezige onderslagen houten (muur)stijlen, consoles e.d. en het daarop aanwezige beschot. Hiervan is uitgezonderd het vloerbeschot op de vliering van huisnummer 57;
- Op basis van de oorspronkelijke vormen aanwezige kapconstructie samengestelde uit jukken, A-spanten en gordingen, waarover een verticaal beschot;
- Oorspronkelijke kozijnomrandingen met ramen, deuren en hang-men sluitwerk in de voorgevel;
- Tegen de voorgevel geplaatste trappen in huisnummer 58.

■ POSITIEVE MONUMENTALE WAARDEN (GROEN)

Onderdelen die ondersteunend zijn aan het oorspronkelijke gebouwconcept hebben een positieve waarde. Een positieve monumentwaarde betekent dat:

- Behoud van het element het uitgangspunt is, maar dat aanpassingen onder voorwaarde dat deze passen in het gebouw mogelijk zijn

Positieve monumentale waarden zijn:

- Vervangen gemetselde poeren en houten standvinken onder de hoog monumentaal gewaardeerde onderslagen;
- Traditionele bestratingen van klinkers en ijsselsteen waarin ook gewafelde grès-tegels zijn verwerkt;
- Houten venster en deurkozijn in de achtergevel
- Dichtzettingen van voormalige openingen in de bouwmuren;
- Houten trappen geplaatst in de balkvakken;
- Aansluitende vloerbeschot op de vliering van huisnummer 57.

■ INDIFFERENTE MONUMENTALE WAARDEN (GEEL)

Onderdelen van het gebouw, die in authenticiteit en detail zijn aangetast of in afwijkende architectuur zijn vernieuwd hebben een indifferente monumentwaarde. Een indifferente monumentwaarde betekent dat:

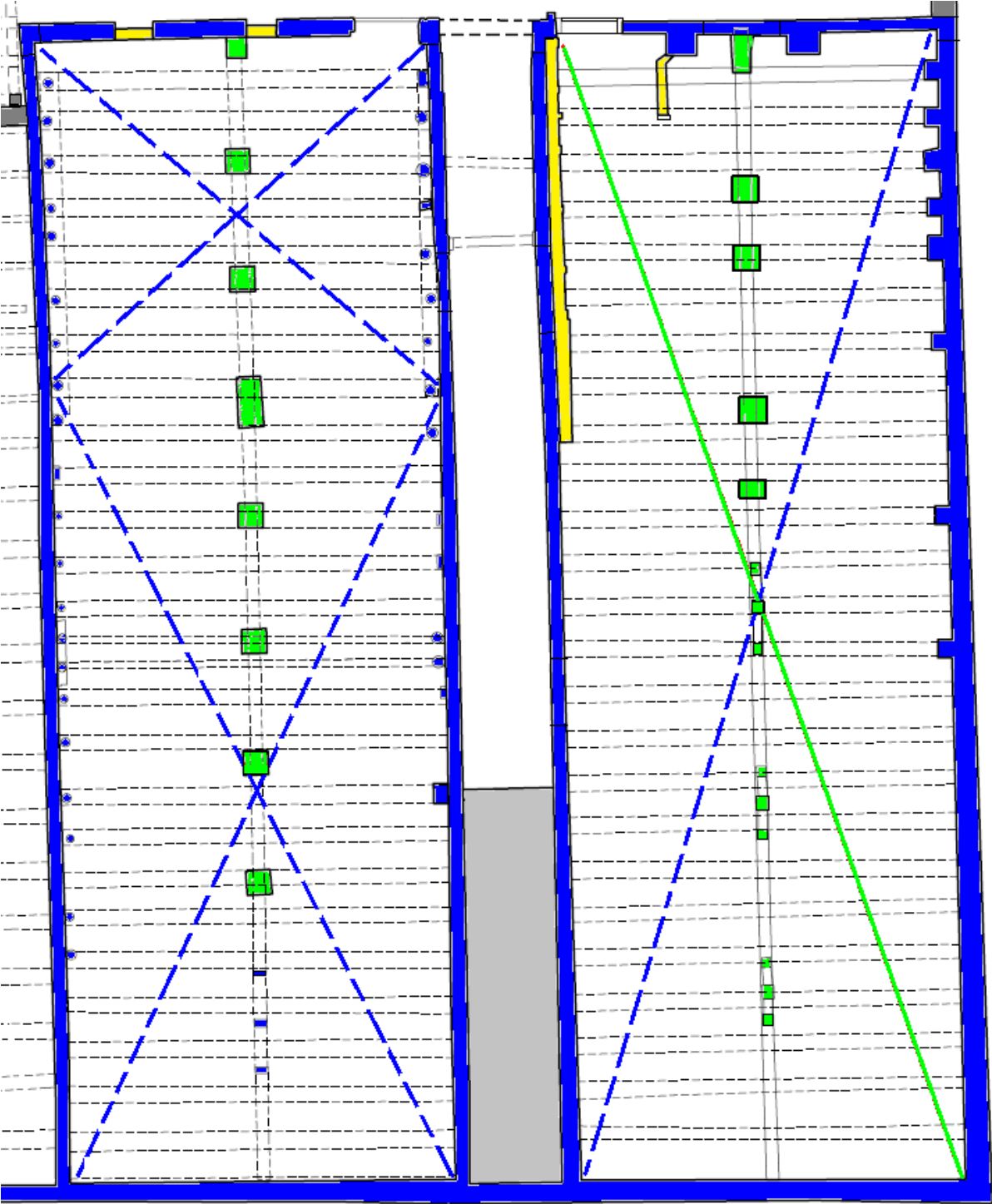
- Behoud van dit element is optioneel
- Behoud van de herkenbaarheid van het oorspronkelijke ensemble wenselijk is.

Indifferente monumentwaarden zijn:

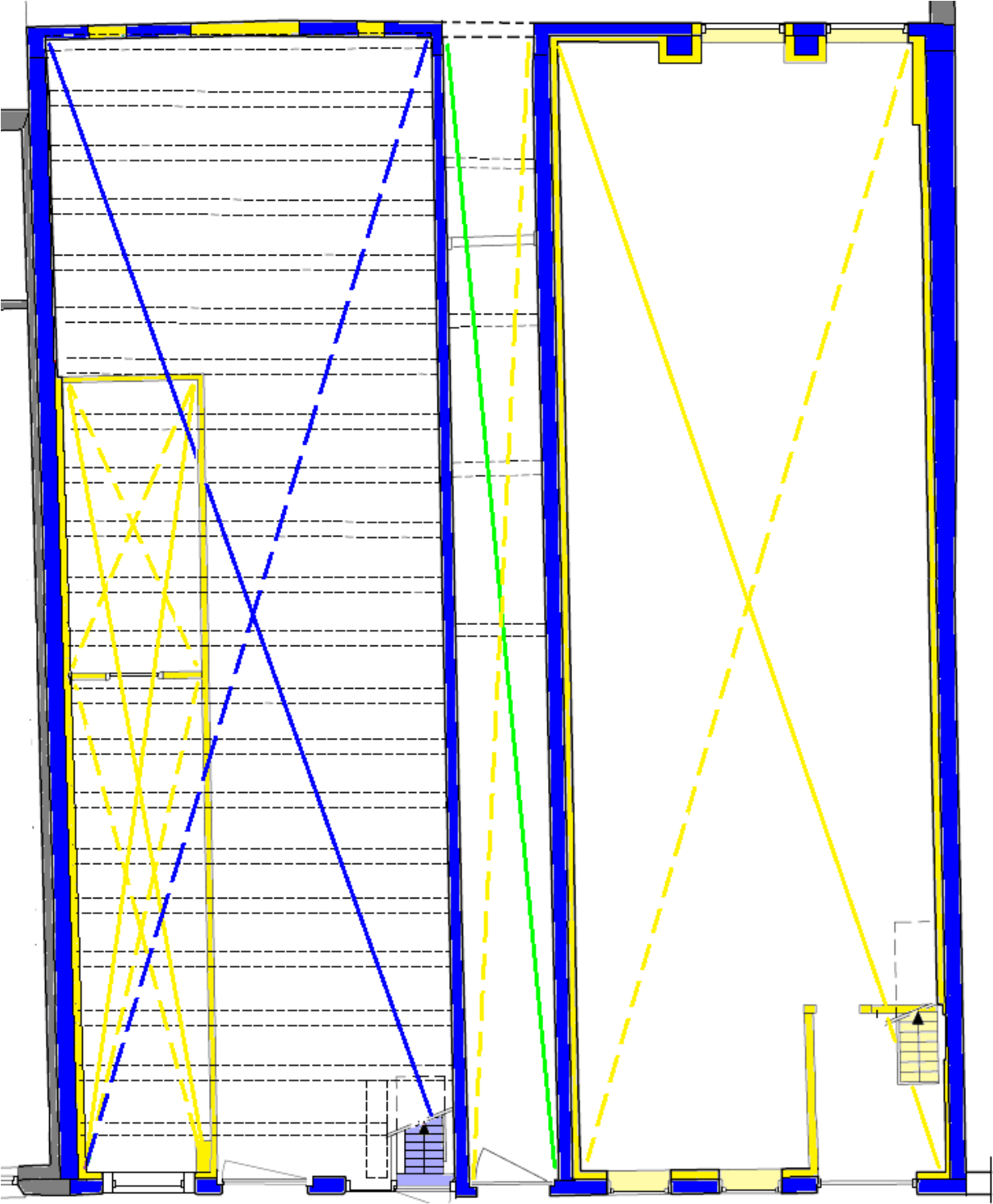
- Dichtgezette gevelopeningen in de achtergevel
- Moderne dakbedekking van betonnen dakpannen, model sneldek
- Moderne kunststof kozijnomrandingen met ramen en isolerende beglazing;
- Moderne inbouw met ruimte-indelingen en op de bouwlagen en de zolders, voorzien van de aanwezige afwerkingen en inrichtingen;
- Moderne stalentrap in huisnummer 57.

WAARDERINGSKAARTEN**LEGENDA**

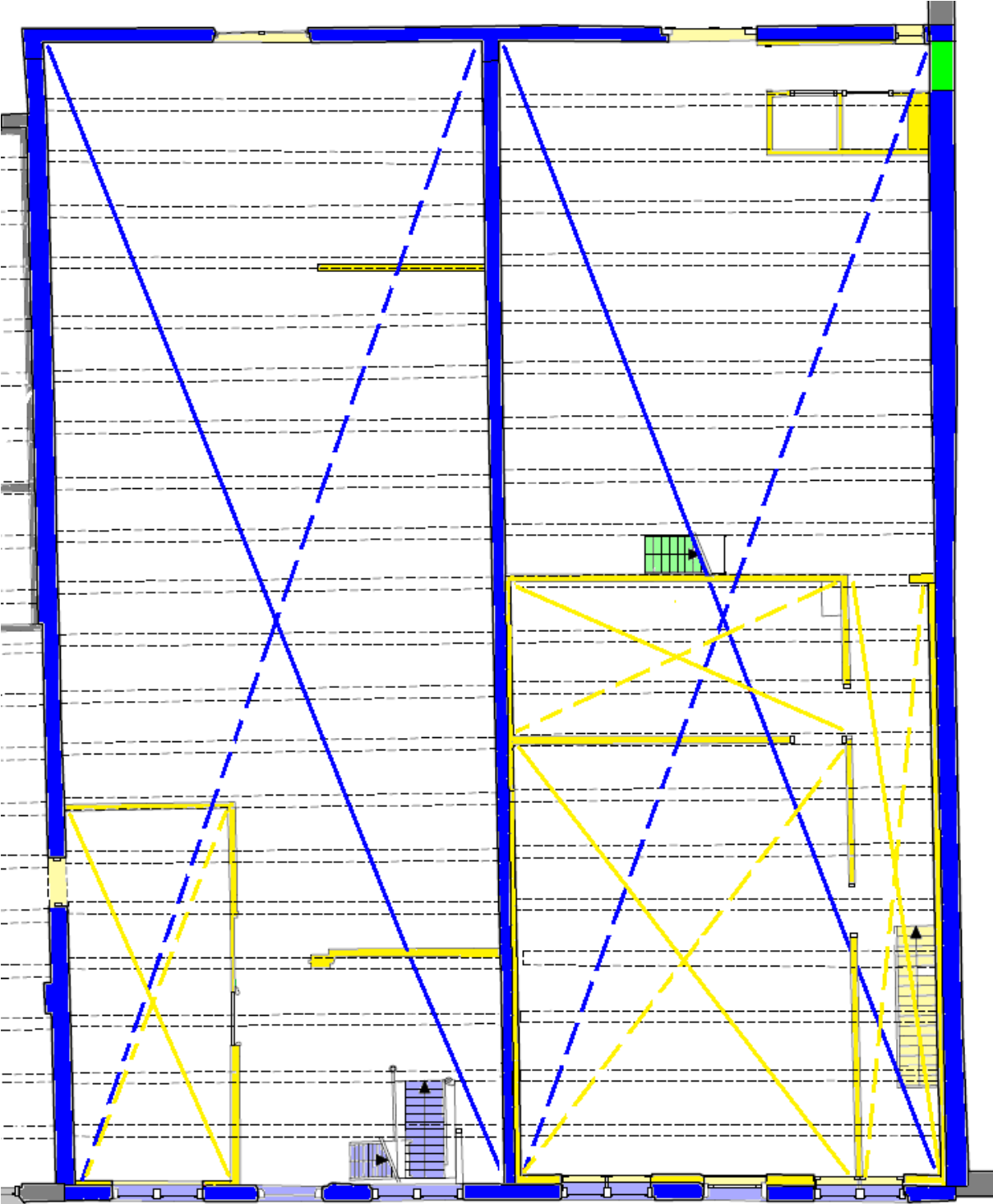
- hoge monumentale waarde
- positieve monumentale waarde
- indifferente monumentale waarde
- niet opgenomen
- waardering van vloer in de aangegeven waarde
- waardering van plafond, zolder of kap in de aangegeven waarde
- waardering van elementen in de aangegeven waarde

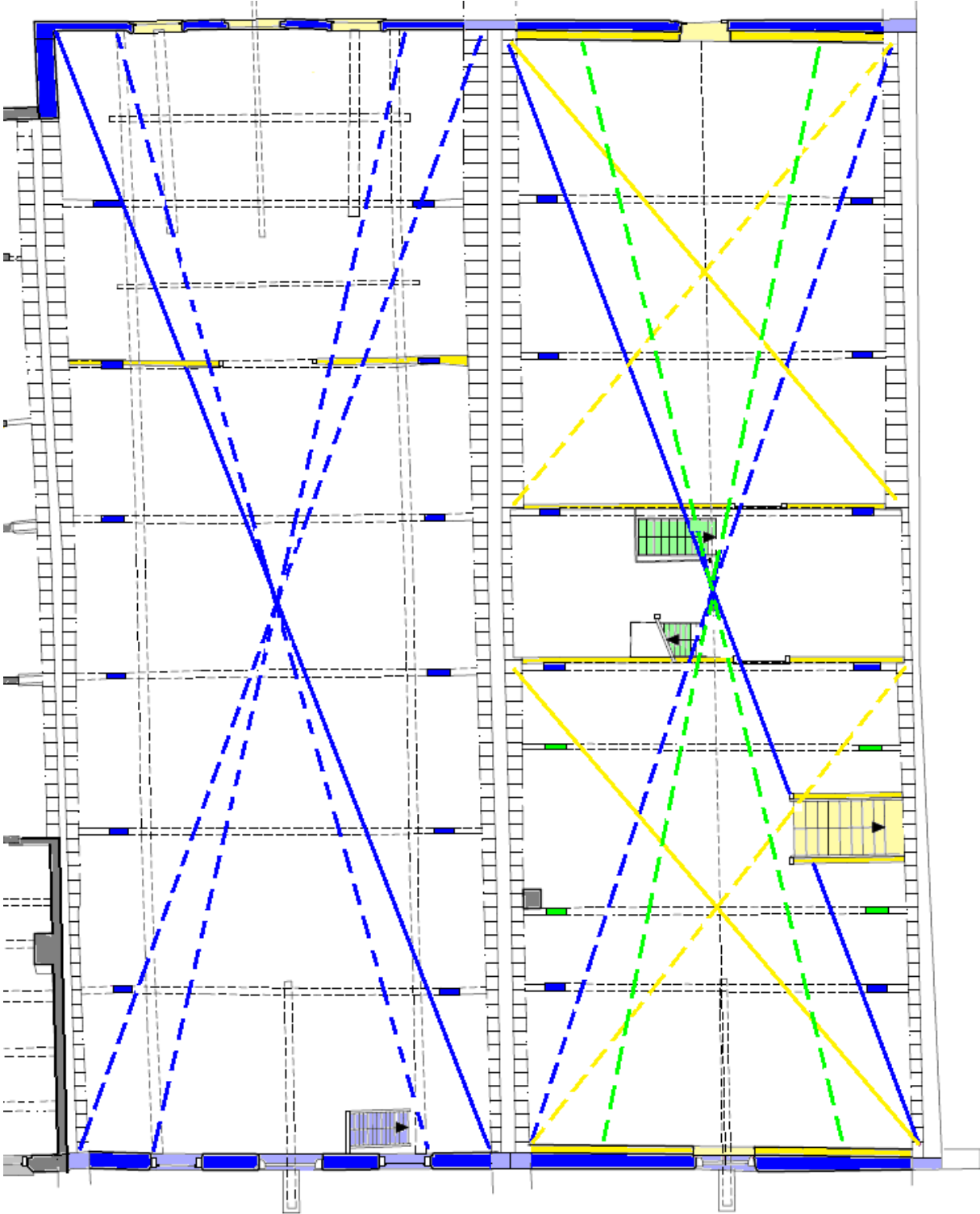
SOUTERRAIN

EERSTE BOUWLAAG

TWEEDE BOUWLAAG

ZOLDER

Adviezen

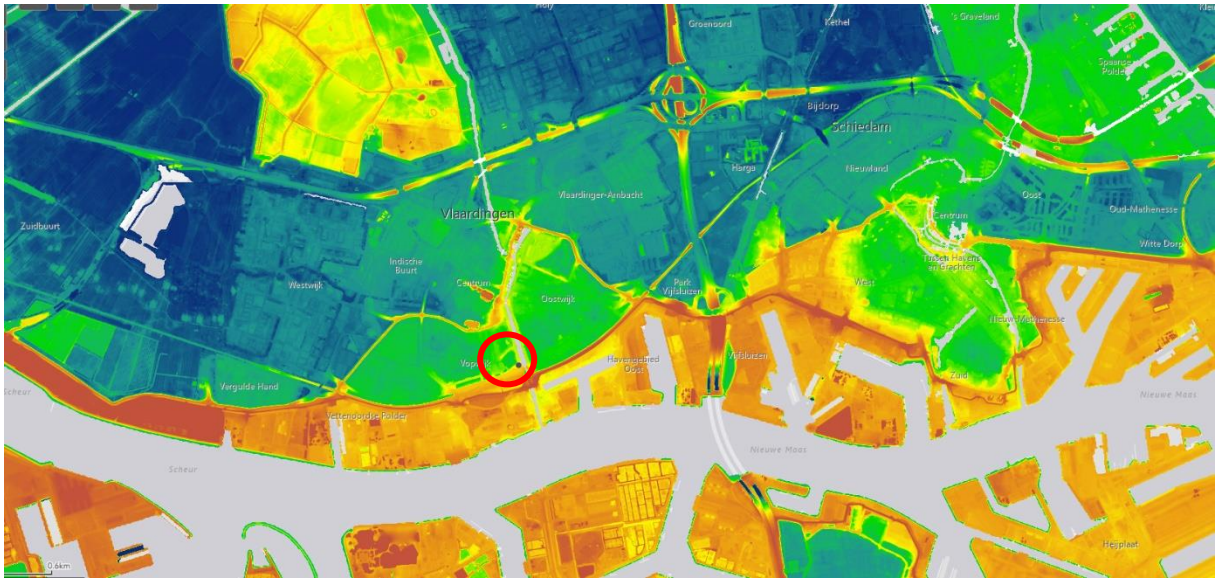
Op basis van de aangetroffen sporen is een ontwikkeling op hoofdlijnen te schetsen van de onderzochte pakhuizen. Nader onderzoek zou zijn aan te bevelen op de navolgende punten:

- Aanvullend bouwhistorisch onderzoek nadat indifferent gewaardeerde afwerking van ingebouwde ruimten zijn verwijderd en de souterrain van huisnummer 58 is droog gemaakt.
- Dendrochronologisch onderzoek in de balklagen aanwezige balklagen en de kapconstructie;
- Nader archiefonderzoek in het archief van de firma Warmelo & Van der Drift betreffende de aanpassingen en verbouwingen in de pakhuizen.

1. Geschiedenis

1.1 Natuurlijk Landschap

In de delta van de rivieren Rijn, Maas en Schelde ligt net achter de strandwallen waarop de duinen zijn ontstaan en die de scheiding vormen met de Noordzee een groot uitgestrekt veengebied. Dit veengebied bestrijkt de westelijke en noordelijke gedeelten van Nederland en is een door water gedomineerd gebied. Dit veengebied dekt de oudere in het pleistoceen gevormde landschappen af die in Oost- en Zuid-Nederland nog wel zichtbaar zijn. Door de wisselende zeespiegelhoogte is de invloed van het water gedurende de eeuwen in meerdere of mindere mate aanwezig. Overtollig water werd via kreken of veenriviertjes afgevoerd.

Afb. 7: Actueel hoogtebestand tussen de nieuwe Waterweg (lang de onderrand) en de A20 (langs de bovenrand) met in de cirkel de locatie van de onderzochte huizen.

Bron: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/> AHN4 DTM, dynamische opmaak.

1.2 Bewoning

Vlaardingen ligt in dit gebied direct achter de op de strandwallen gevormde duinen. Uit archeologisch onderzoek blijkt dat de bewoningsgeschiedenis in de omgeving van Vlaardingen al zeer ver terug gaat. In de wijk ten westen van het centrum van de stad zijn veel oudere, uit de Midden-Steentijd daterende, overblijfselen aangetroffen die een zodanig bijzonder karakter dragen dat deze met een eigen cultuur werden aangeduid, nl. de Vlaardingencultuur.

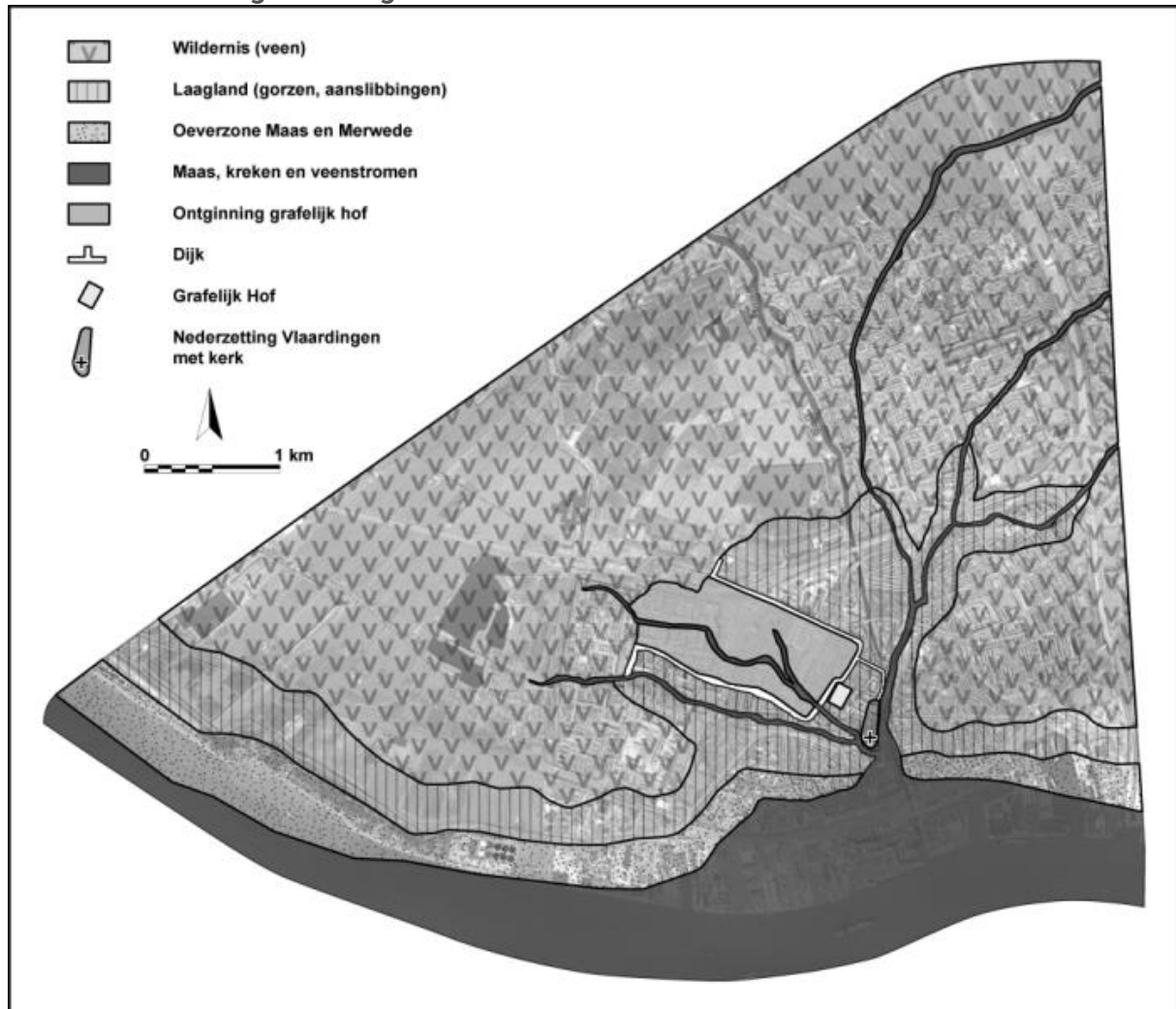
1.3 Visserij

In de middeleeuwen dreef Vlaardingen vooral handel met het Oostzeegebied. In dat gebied werden in Vlaardingen geslagen munten aangetroffen. Hieraan kwam vrij abrupt een einde door de grote brand in 1574 die de stad trof en waardoor de bevolking wegvlochtte. Nadat de bevolking terugkeerde werd de (haring)visserij de hoofdbron van inkomsten. In de 18e eeuw was Vlaardingen het centrum van de haringvisserij en behield deze positie tot ver in de 20e eeuw. Al voor de aanleg van de Nieuwe Waterweg raakt deze kom door de verlanding van het buitendijkse gebied in onbruik. Dezelfde kadasterkaart geeft langs de monding van de Maas een tweede kom aan die een verbinding met het open water had.

Een specifieke tak van de zeevisserij is de jagerij en is een samenwerking tussen de Vlaardingse scheepseigenaren. De kleine vangsten aan het begin van het seizoen worden door snellere schepen verzameld en aan de wal gebracht. Aan de wal werd uitgekeken naar deze eerste verzamelde vangst die een graadmeter was voor de vangsten in het seizoen. Het begin

van het visseizoen met het uitvaren van de schepen en het binnenhalen van de eerste verzamelde vangst zijn twee hoogtepunten met feestelijkheden, waarvan tot voor kort de "vlaggetjesdag" voorafgaand aan het uitvaren van de vloot en het aanbieden van de Hollandse Nieuwe nog bekend zijn. Nadat in 1857 het vastgestelde begin van het visseizoen was afgeschaft werd de onderlinge concurrentie tussen de reders groter, waardoor de samenwerking onder druk kwam te staan. De jagerij werd in 1893 opgeheven.

1.4 Nederzetting Vlaardingen

Afb. 8: Situatie van Vlaardingen in de 11de eeuw met aan de westelijke zijde van de kreekmond de oeverwal met de eerste nederzetting.

1.4.1 Ontstaan en ontwikkeling

Het huidige Vlaardingen is ontstaan op een oeverwal nabij de samenvloeiing van diverse kreken, waarvan de Vlaarding er één is. De oeverwal ligt aan de westelijke zijde van de kreekmond die even verderop uitmondt in de monding van de Maas. Op de oeverwal die verschillende keren werd verhoogd bevond zich de eerste nederzetting. Sporen daarvan die aangetroffen werden bij graafwerkzaamheden in de Hoogstraat dateren uit de 8ste eeuw. Op het zuidelijke uiteinde werden ook sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een versterking met een hof van de Graven van Holland. Graaf Floris V verleende Vlaardingen in 1273 stadsrechten. Missionarissen van het bisdom Utrecht stichtten waarschijnlijk in de nabijheid van dit hof de eerste kerk van Vlaardingen onder de bescherming van de Graven van Holland.

Vanaf de oeverwal werden de eerste dijken aangelegd en kon de waterhuishouding van het binnendijkse gebied verbeterd worden. De Maassluisdijk is zo'n oud dijktracé. De

blokvormige verkavelingstructuur rondom Vlaardingen wijzen op een datering al in de 12de eeuw. De lange smalle verkavelingen van het typische West-Nederlandse landschap zijn daarentegen, ontstaan door opstrekken dateren vooral uit de 13de en 14de eeuw. De Vlaardingervaart in noordelijke richting naar Schipluiden werd al in de 13de eeuw aangelegd als afwateringskanaal tussen de divers kreken. De niet meer watervoerende gedeelten van kreken worden nabij de samenvloeiing afgedamd. Dit noordelijke uiteinde van de haven is bekend als het Buizengat. De buis is een type zeilschip met een platte bodem dat voor de Noordzee-visserij werd gebruikt.

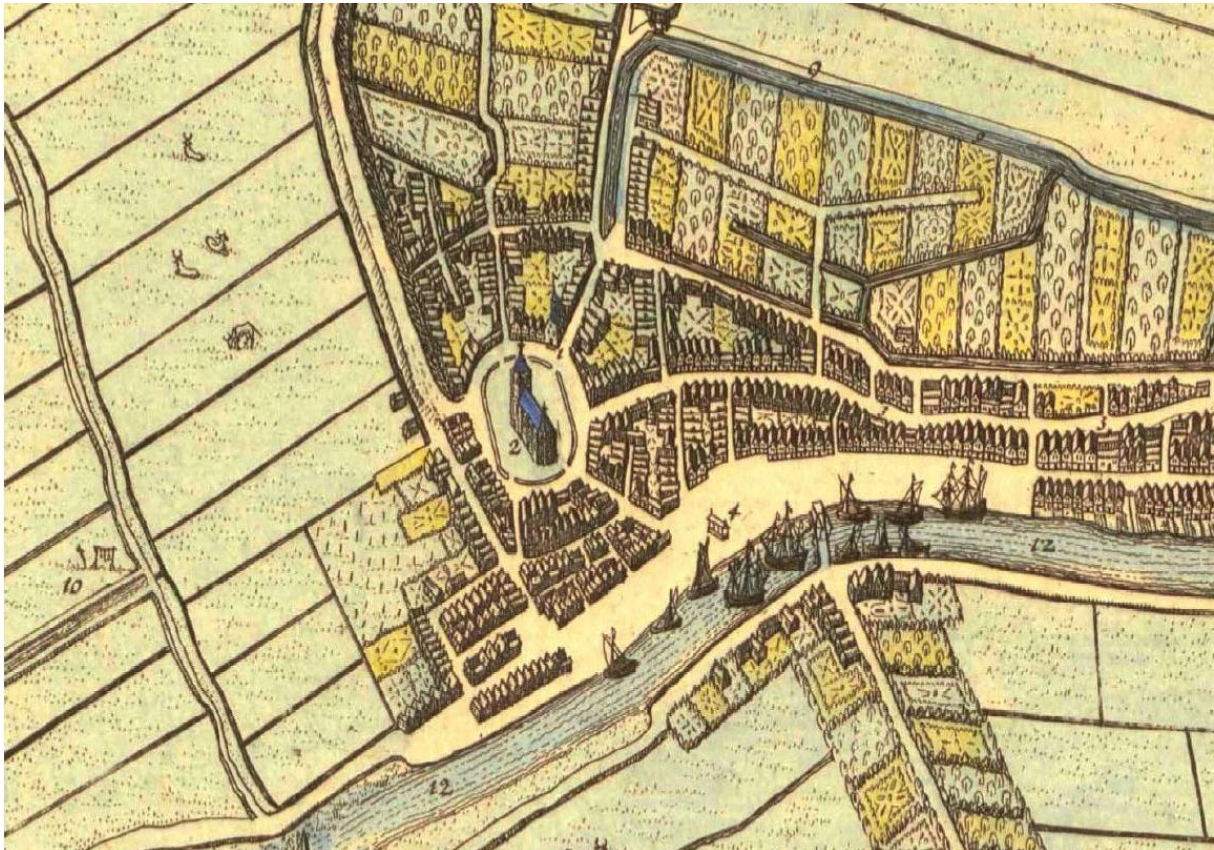
Afb. 9: Uitsnede uit de stadsplattegrond van Jacob van Deventer (1558), waarin aan het zuidelijke uiteinde van de oeverwal de radiaalvormige structuur rondom de kerk zichtbaar is. Naar het westen loopt de Maassluissedijk. Bron: <http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000015403>, p. 35.

1.4.2 Stedenbouwkundige ontwikkeling

De nederzetting op de oeverwal groeide en breidde zich langs de aansluitende dijken uit. De door de natuur ontstane verhogingen en de door de mens opgeworpen verhogingen langs de kreek op open water waren een ideale aanlegplaats voor schepen. De monding van de Vlaarding werd een aanlegplaats voor schepen die er hun goederen lieten opslaan en andere goederen lieten laden naar hun volgende bestemming.

In de 16de eeuw was het gebied ten zuiden van de Maassluissedijk zover verland dat dit werd ingepolderd. Dit nieuwe dijktracé met bebouwing is in het stratenpatroon herkenbaar als Vettenoordsekade. Met de aanleg van de Vettenoordse polder wordt ook de langs de

oorspronkelijke monding van de Vlaarding gelegen dijk verlengd tot een strekdam in de monding van de Maas.

Afb. 10: Uitsnede uit een kaart door Balthasar Florisz van Berckenrode (1632); het noorden bevindt zich rechts. Ten zuiden van de radiaalvormige structuur en de Maasluisedijk is de eerste bebouwing in de Vettenoordsepolder aangegeven.

1.4.4 Vlaardingen in de 17de en 18de eeuw

In de 17de eeuw werd dit nogmaals uitgevoerd voor het verlandde gedeelte, achter de nieuwe strekdam waarop aan het uiteinde in 1673 het pakhuis "de Jagerij" werd gebouwd. Eén van de eerste "inpolderingen" was een kleine rechthoekige kom in de hoek tussen de Vettenoordsekade en de strekdam. In deze in 1660 aangelegde kom werden in een beschermde omgeving prikken gehouden die als levend aas dienen voor de zeevisserij. Achter deze lintbebouwing vanaf de oever langs de verschillende fasen van de strekdam ontstond bedrijvigheid die gelieerd was aan de visserij. Hieronder touwslagerijen (lijnbanen) voor scheepstuigage en kuiperijen voor het transport en de opslag van haring en daarvan afhankelijke smeden en timmerlieden. Aan de westelijke zijde van de Westhavenkade zijn in de stedenbouwkundige structuur twee lanen van lijnbanen herkenbaar.

1.4.5 Vlaardingen in de 19de en 20ste eeuw

Na de aanvankelijke vergroting alleen aan de westelijke zijde van de Vlaarding op de dijken werd in de 19de eeuw ook de oostelijke oever van de monding bebouwd. Vanaf de 19de eeuw werd ook in de door dijken omsloten polder gebouwd; hier werden vooral arbeiderswoningen gebouwd. Na de aanleg van de Nieuwe Waterweg op initiatief van de gemeente Rotterdam die in 1872 in gebruik werd genomen werden langs de noordelijke oever diverse havens aangelegd. In Vlaardingen werd de Nieuwe haven (Koningin Wilhelminahaven) en de Buitenhaven aangelegd, waarmee het zwaartepunt van de scheepvaart verschoof naar de rand van de Nieuwe Waterweg. Vlaardingen breidde zich stedenbouwkundige vooraan in westelijke en oostelijke richting uit en later ook na de aanleg van de A20 aan de noordelijke zijde daarvan.

Afb. 11: Uitsnede uit de wijkkaart (1847) met het noorden rechts. Ten zuiden van de radiaalvormige structuur en de naar het westen verlopende Maassluisdijk is de Vetteoordsekade zichtbaar. Aansluitend de strekdam (Westhavenkade) met aaneengesloten bebouwing.

1.5 Bouw huizen Westhavenkade

Nadat het reeds bebouwde gedeelte van de strekdam langs de oostelijke zijde van de Vetteoordsepolder geheel was bebouwd werd verder gebouwd in zuidelijke richting. Het pakhuis Jagerij (1673) was waarschijnlijk een van de laatste in deze 17de-eeuwse ontwikkeling. Tussen de rij aaneengesloten huizen waren stegen naar de achtererven aanwezig die functioneerde als afscheiding van de percelen diende waar zij langs de perceelsgrens waren gelegd. De steeg tussen de huisnummers 59 en 60 lag waarschijnlijk op een oorspronkelijke erfgrans. Door deze tweede steeg zou het aan de rechterzijde staande huis (nummer 59) als onderdeel van de ontwikkeling van de onderzochte pakhuizen kunnen worden beschouwd. Sporen van de gezamenlijke bouw en aanwezige (dichtgezette) openingen op diverse vloerniveaus bevestigen dit. De aan weerszijden ernaast gelegen stegen kwamen waarschijnlijk centraal op een achtererf uit. Waarschijnlijk ontwikkelden de huizen van huisnummers 60 en 61 zich verschillend door splitsing en verkoop na de bouw. De stegen met een breedte van ca. 1,5 meter waren waarschijnlijk afgestemd op de grootte van de vistonnen.

Afb. 12: Huizen aan de Westhavenkade met tegen de voorgevel de gestapelde vistonnen.

Bron: Breems, Wouter C en Rongen, Eric van; Tijdsbeeld van Vlaardingen, stad in de jaren'50 vastgelegd door J.F.H. Roovers, deel 3: Van markt tot Nieuwe Maas; Capelle aan de IJssel 1996, p. 43.

1.5.1 Bouw Westhavenkade 57 en 58

Deze onderzochte huizen werden waarschijnlijk in de 17de eeuw gebouwd in het buitendijkse land achter de strekdam langs de monding van de Vlaarding. Deze positie betekende dat de vissersschepen (platbodems) bij hoogwater waarschijnlijk ook de achterzijde van de pakhuizen konden bereiken. De pakhuizen waren aanvankelijk onderdeel van een groter complex, waarvan huisnummer 59 onderdeel uitmaakte, maar ook mogelijk de verdwenen huisnummers 55 en 56. Waarschijnlijk waren de onderzochte huizen samengesteld uit een aan drie zijden opgemetseld souterrains, waarop gemetselde zijmuren van twee bouwlagen hoog. Ter plaatse van de verbindingsgang tussen de Westhavenkade en het achtererf waren de zijmuren maar één bouwlaag hoog. Dubbele voegen of bouwnaden, die een fasering in dit metselwerk zouden betekenen, werden niet aangetroffen.

Afb. 13: Gehakt merk III (beschadigd) op de voorzijde van de dekbalk in de hergebruikte jukken van huisnummer 59.

Waarschijnlijk werden de enkelvoudige balklagen die het souterrain en de twee bouwlagen beëindigen ook in deze bouwfase aangelegd. Of dit boven de verbindingsgang gestuikte balken of van één zijde doorlopende balken betreffen is niet zichtbaar. De bouwmuur van de tweede bouwlaag en de zolder werd op deze balklaag gemetseld centraal boven de gang. Op de zoldervloer waren waarschijnlijk geschaarde jukken met flieringen en windschoren geplaatst. Over deze constructie waren waarschijnlijk aanvankelijk nog sporen geplaatst. Mogelijk vormden de restanten van de hergebruikte jukken in huisnummer 59 de oorspronkelijke dakconstructie van de onderzochte huizen. De aangetoonde connectie tussen de onderzochte huizen en huisnummer 59 zou het hergebruik bij een verhoging legitimeren. De constructie vlakke oppervlak met afmetingen van 12 x 17 cm en de aangetroffen gehakte merken zijn te dateren in de eerste bouwphase van de onderzochte huizen

Afb. 14: Pakhuizen aan de Westhavenkade. Het dak rechts boen is dat van het pakhuis de Jagerij.
Bron Stadsarchief Vlaardingen, Westhavenkade nr. T-612/135.

De huizen waren waarschijnlijk aanvankelijk voorzien van houten voor- en achtergevels. De huidige gemetselde voor- en achtergevels lijken koud tegen de bouwmuuren te zijn gemetseld. Voor de bouwmuur op de balklaag boven de verbindingsgang is dit noodzakelijk. De op sloffen bevestigde ankers met X-vormige schieter verankeren deze gevels aan de bestaande balklagen. De aan de binnenzijde van de achtergevel van huisnummer 57 aanwezige forse penanten tot aan de eerste bouwlaag en de ankers rondom de gedeeltelijk dichtgezette opening zouden restanten van de houtconstructie zijn die de gevelbeschietsing ondersteunde. Omdat de voorgevel van huisnummer 58 de enige is die op de eerste bouwlaag geheel in het verband met de aansluitende zijmuren is opgemetseld zou deze gevel vanaf de tweede bouwlaag in hout zijn uitgevoerd. Het achterste gedeelte van de in het souterrain zichtbare balklaag is op randonderslagen en een rij kolommen geplaatst. Dit afwijkende opleggingstype zou oorspronkelijk de vloer van een houten gebouw kunnen zijn dat achter een ondieper volume van het pakhuis was geplaatst. Meer waarschijnlijk zou een aanpassing zijn, waarbij oorspronkelijke balken uit de gemetselde opleggingen zijn gezaagd om de totale vloer te

kunnen laten zakken. De hoger aanwezige dichtgezette opleggingen in de rechter bouwmuur en de op twee niveaus aanwezige stroomlagen aan de binnenzijde van de achtergevel zouden kunnen wijzen op een oorspronkelijk hoger vloerniveau. Het niveauverschil zou ook de aanwezigheid van een scheidingswand tussen de vloervelden betekenen. Een gemetselde muur zou sporen achterlaten; een houten wand niet.

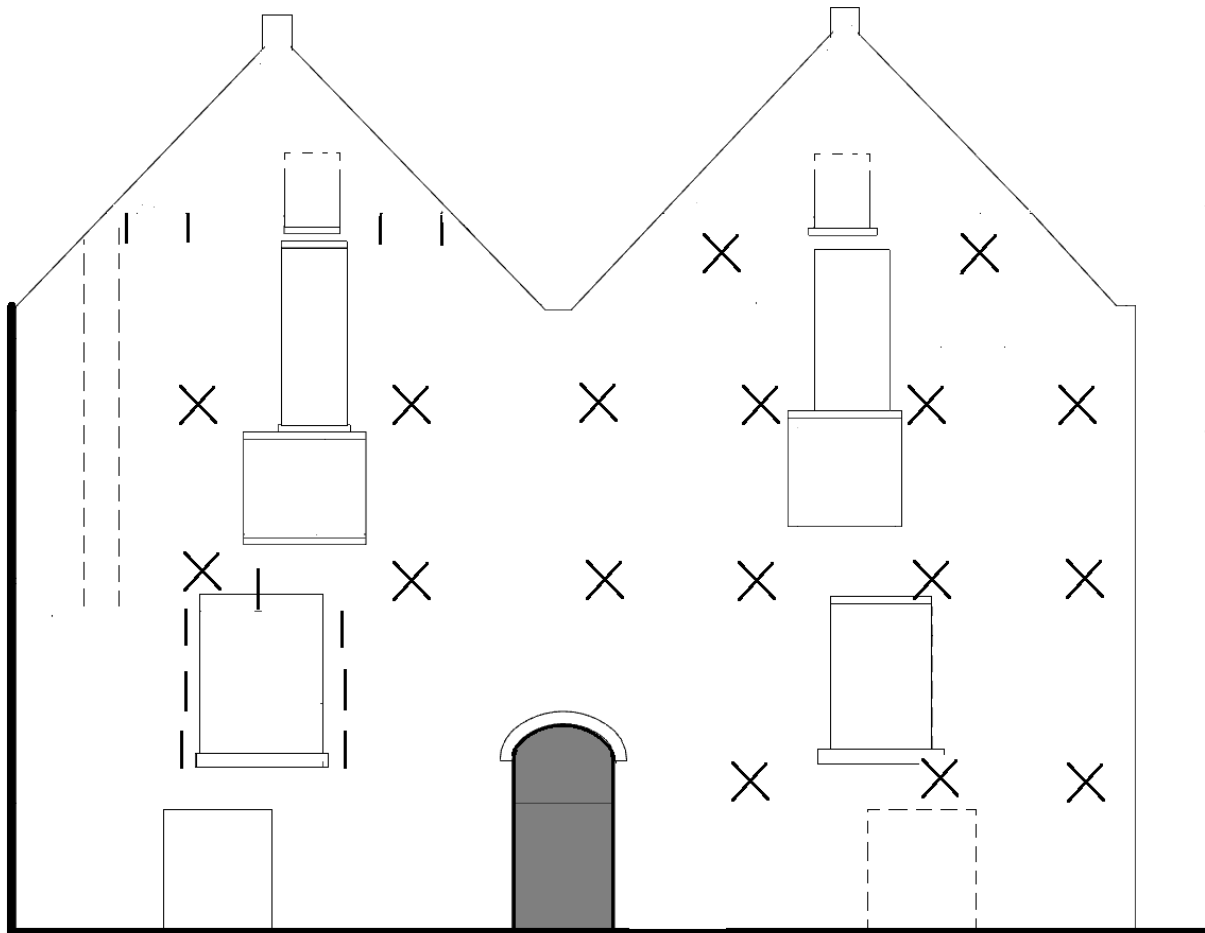

Afb. 15: Links de binnenzijde van de voorgevel van huisnummer 58, waarvan het onderste gedeelte is uitgevoerd als schoonwerk en overgaat in vertinwerk/pleisterwerk. Rechts de linker zijwand in het souterrain van huisnummer 58 met de wandkolommen en de slof, waarop de balklaag ligt.

1.5.2 Verstening voor- en achtergevels 17de eeuw

De tegen de bestaande bouwmuren geplaatste houten gevels werden vervangen door exemplaren in metselwerk. Waarschijnlijk werden eerst de voorgevels opgetrokken. Het metselwerk werd waarschijnlijk opgetrokken met een hoge borstwering op de zolder. Vanaf deze hoogte bleven de houten topgevels waarschijnlijk gehandhaafd. De overgang van de afwerking op binnenzijde van de gevel op de zolder is hiervoor een aanwijzing.

Waarschijnlijk werd daarna de achtergevel van beide huizen als geheel versteend tot in de top met een symmetrische indeling. Onder de dakvoet van de wolfseinden zijn sporen van dichtgezette openingen zichtbaar die de topgevel legitimeren. Vanwege de aanwezige tuitgevels op de voorgevel zouden die op de achtergevel ook als zodanig zijn vormgegeven. De achtergevel zou waarschijnlijk in tegenstelling tot de voorgevel niet in meerdere fasen tot stand zijn gekomen, vanwege de oriëntatie van de gevel op het westen dat veruit de belangrijkste windrichting is en mogelijk vanwege de hoogte door een extra etage in het buitendijkse land. Mogelijk bleef bij het opmetselen een gedeelte van het houten stijl- en regelwerk wel gehandhaafd. Het zou de flinke penanten die aan de binnenzijde zich in het souterrain bevinden en de ankers om de dichtgezette opening in huisnummer 57 verklaren. Waarschijnlijk werd met de verstening van de gehele achtergevel ook de tuitgevel van het gevelgedeelte behorende bij huisnummer 58 aangebracht. Het is de enige topgevel van de twee aan de kade, waarin langs de rand ankers met eenvoudige rechte schieters zijn verwerkt.

Afb. 16: Gereconstrueerde achtergevel waarin de sporen van dichtzettingen zijn vertaald naar openingen.

1.5.3 Verbouwing tweede helft van de 19de eeuw

Rond 1820 werd de firma Warmelo & van der Drift eigenaar van de onderzochte huizen aan de Westhavenkade. Zij waren handelaren in vis en zout en zij dreven een rederij. Behalve deze huizen waren/werden zij ook eigenaar van de huizen links en rechts ernaast. Door de aanleg van de Nieuwe Waterweg, waarmee in 1866 werd gestart, waren de achtererven niet meer direct vanaf het water van de Nieuwe Maas te bereiken. De toegangen aan de achterzijde van de huizen verplaatsten zich naar de voorzijde met herkenbare bredere deuropeningen.

Afb. 17: Gedeelte van de achtergevel op de eerste bouwlaag met de dichtgemetselde centrale openingen.

De centraal geplaatste openingen in de achtergevel op de eerste bouwlaag werden dichtgemetseld. De bestaande centraal geplaatste openingen op het niveau van het souterrain van beide huizen werden verplaatst naar de hoek symmetrisch ten opzichte van de verbindingsgang. Deze verplaatsing is mogelijk gevolg van de onderslag onder de balklagen die op een stijl tegen de achtergevel (en voor de opening) werden geplaatst. In de achtergevel van huisnummer 57 zijn de dichtzetting en de uitgehakte nieuwe opening afleesbaar. Door het nieuwe gebruik werden waarschijnlijk jukconstructie vervangen door de huidige. De houtafmetingen met breedte van 12 x 19 cm en een ruw generfd oppervlak zijn net iets forser dan de in de belending aangetroffen exemplaren. In deze constructie waren geen windschoren aanwezig. Ook over deze constructie waren aanvankelijk waarschijnlijk nog sporen geplaatst. Sporen van dit dakhout werden echter niet aangetroffen. Waarschijnlijk werd met deze vervanging ook de houten rechter topgevel nog in baksteen opgemetseld en de gevel van beide huisnummers voorzien van een pleisterlaag waarin lintvoegen en lateien werden aangegeven. De topgevel met een centrale deuropening op zolderniveau bezit geen flankerende vensters zoals bij huisnummer 58 en ook geen zichtbare ankers die aan de binnenzijde echter wel zichtbaar zijn.

Afb. 18: Topgevel van huisnummer 58 (links) met zichtbare ankers langs de rand en twee vensters op zolderniveau. Daarnaast de vereenvoudigde topgevel van huisnummer 57 zonder deze extra kenmerken

1.5.4 Rond 1900

In 1907 verkocht de firma Warmelo & van der Drift het rechter helft van het huis rechts naast de onderzochte pakhuizen. Op de plaats van het tot aan de vloer van de eerste bouwlaag afgebroken huis verrees in de rechter helft een uitbreiding van het huis met de 18de-eeuwse voorgevel op de hoek met de Vetteoordsekade. In de linker helft van dit rechter huis werd het kantoor van de firma met directiekamer

Afb. 19: Westhavenkade in 1900. Rechts naast de onderzochte huizen zijn twee brede huizen aanwezig, waarvan de linker in twee casco's is gesplitst.

Bron: https://www.marleendejong.nl/gallery/westhavenkade-postkantoor_thumb.png

ondergebracht¹. Van de onderzochte huizen daarnaast werden de zadeldaken aangepakt, waarbij de sporenkappen verdwenen. Op de jukken werden A-spanten geplaatst met gordingen en voorzien van dakbeschot. In de kapconstructie van huisnummer 58 werd op de dekbalken en de aan de aan de flieringen hangende tussenbalken een open vloer beschot aangebracht als droogzolder. Het aansluitende beschot op dezelfde hoogte in huisnummer 57 bleef gehandhaafd. Op de flieringen werden gordingregels gemonteerd. Aan de achterzijde werden de topgevels verlaagd en een wolfseind aangebracht. In de voorgevel van huisnummer 58 werd een venster met een T-ruits roedenverdeling aangebracht. Deze vensterindeling is zichtbaar op een oude foto. Waarschijnlijk werd in deze periode de achtergevel aangepast. Het onderste gedeelte van de achtergevel van huisnummer 58 werd geheel vernieuwd omdat de baksteen door weer (en zilt water) sterk was verweerd. Boven het inboetwerk is deze sterk verweerde baksteen nog zichtbaar. Sporen van een oorspronkelijke indeling zijn door dit inboetwerk verdwenen.

Afb. 20: Links voorgevels aan de Westhavenkade rond 1910 met T-ruits schuifvenster. Rechts de achtergevel met de aan de bovenzijde getoogde openingen die op de eerste bouwlaag zijn dichtgezet en ter plaatse van het souterrain in het ingeboete gevelgedeelte zijn aangebracht.

1.5.5 Midden 20ste eeuw

In het midden van de 20ste eeuw verdween de woonfunctie uit de pakhuizen. Ze waren klein, niet gerieflijk, zonder sanitaire voorzieningen en er werd volop gebouwd in de nieuwe uitbreidingswijken rondom het centrum van Vlaardingen. De in het bezit zijnde pakhuizen van Warmelo & van der Drift lijken ieder hun eigen functie te krijgen. Nummer 57 blijft in gebruik voor de visverwerking en huisnummer 58 werd waarschijnlijk een grote reparatiewerkplaats met droogruimte voor netten en tuigage ondergebracht. In huisnummer 58 werden de aanwezige woonvertrekken omgebouwd tot kantine met een kleedruimte op de eerste bouwlaag en een pantry op de tweede bouwlaag. De ruimte op de eerste bouwlaag werd opnieuw opgebouwd met stijl- en regelwerk wanden en een opgebouwde houten vloer. De overige ruimte op de eerste bouwlaag werd gebruikt voor opslag.

¹: https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0622.0223bpVopo2010-0020/tb_NL.IMRO.0622.0223bpVopo2010-0020_708.pdf

1.5.6 Eind 20ste eeuw

Waarschijnlijk was de uitbreiding van de tweede bouwlaag van huisnummer 56 tot kantoorruimte de aanleiding tot de latere aanpassingen in huisnummer 57. Van deze verbouwing werd een vergunning aangetroffen in het bouwvergunningenarchief van de gemeente Vlaardingen. Op de bijbehorende tekening is de doorgang op de tweede bouwlaag aangegeven als vluchtweg. Aan het einde van de 20ste eeuw werden de ruimten in huisnummer 57 verder aangepast, waarbij de voormalige woonruimte, dan opslagruimte of mogelijk kantoorruimte aanvankelijk werd gehandhaafd. De ruimte erachter werd hygiënisch verantwoord afgewerkt met vloestofdichte vloeren en betegelde wanden. Op de tweede bouwlaag werden aan de zijde van de Westhavenkade een kantine met kleedruimte ingebouwd langs een overloop die naar de overblijvende opslagruimte erachter leidde. Tegen de achtergevel van de opslagruimte werden twee toiletten ingebouwd, die gezien de locatie tegen de rechter bouwmuur en een doorgang naar de belending waarschijnlijk ook voor huisnummer 56 werden gebruikt dat kantoor van de firma was.

Afb. 21: Links de inrichting van de kantine naar de voorgevel; de linkerhelft van het 2-licht venster bevindt zich op de overloop achter de wand links. Rechts de gang met de dicht gemetselde opening naar huisnummer 56; de achtergevel bevindt zich links.

De zolder werd ingedeeld in drie vertrekken waarvan de voorste bereikbaar werd gemaakt vanuit de belending (huisnummer 56) en ingericht werd als archiefruimte met stellingen. Om de toegang (met trap) te kunnen plaatsen werd het aanwezige spant gesplitst tot twee spanten aan weerszijden van de toegang met trap. De trap overbrugde de hoogte verschillen tussen de zoldervloeren in beide huizen. Vanuit de archiefruimte was een overloop bereikbaar met trappen naar de vliering en de tweede bouwlaag. Via de overloop was de achterste ruimte bereikbaar die waarschijnlijk als vergaderruimte was ingericht.

1.5.7 Begin van de 21ste eeuw

Afb. 22: Naden in de afwerking van de eerste bouwlaag. Links de aanheling van de vloeistofdichte vloer en rechts de wandtegels met twee verschillende kleuren voegwerk.

De werkruimte op de eerste bouwlaag in huisnummer 57 werd aanvankelijk nog uitgebreid met de niet meer in gebruik zijnde ruimte naast de entree aan de Westhavenkade. In de achtergevel werden bestaande of gedichte openingen geopend en nieuwe uitgehakt. In deze openingen en in de bestaande vensters van de voorgevel werden ramen met isolerende beglazing (2006) in kunststof raamkaders aangebracht. Dit heeft niet lang gefunctioneerd: de fusie van het visbedrijf Warmelo & van der Drift met het haringbedrijf Ouwehand in Scheveningen leidde tot de vertrek van de firma uit Vlaardingen in 2012². De gebouwen van de visverwerker werden verkocht aan de gemeente Vlaardingen. Het huis met de kantoren van de firma werden onderdeel van het samengestelde huis met de 18de-eeuwse voorgevel, waarin sinds 1971 het Stads museum van Vlaardingen was gehuisvest³. De aanwezige doorgangen vanuit huisnummer 57 naar de belending werden nadien dichtgemetseld met kalkzandsteen, hetgeen op alle bouwlagen en het souterrain zichtbaar is. De toegang op de zolder werd door de aanheling van het dakbeschot gesloten.

²: <https://www.visserijnieuws.nl/nieuws/algemeen/17933/overname-warmelo-van-der-drift>

³: <https://www.museumvlaardingen.nl/over-het-museum/geschiedenis>

2. Beschrijving

2.1 Volume

Dit volume, waarin twee huizen, is gebouwd op een rechthoekige plattegrond van twee bouwlagen hoog; de eerste bouwlaag is voorzien van een middengang. Het volume bezit twee zolders met een vliering, die elk beëindigd zijn met een zadeldak dat aan de achterzijde is voorzien van een wolfseind. Onder de eerste bouwlaag is een souterrain aanwezig dat gescheiden is door de gang op de eerste bouwlaag.

2.2 Gevels

Door de aaneengesloten bebouwing aan de Westhavenkade zijn alleen de voor- en achtergevel van dit volume zichtbaar. De zijgevels zijn door de aansluitende dakvormen op dezelfde hoogte niet zichtbaar.

Afb. 23: overzicht van de gevels. Links de gepleisterde voorgevel met blokkenverband aan de Westhavenkade en rechts de gemetselde achtergevel.

2.2.1 Voorgevel

De voorgevel aan de Westhavenkade is gepleisterd in blokkenverband van vanaf de stoep tot aan de rand van de twee topgevels die zijn uitgevoerd als tuitgevel. In deze gevel zijn diverse ankers zichtbaar. Langs de linker topgevel en ter hoogte van de zoldervloer zijn ankers met een eenvoudige rechte schieter zichtbaar. Langs de zijranden van het rechter gevelgedeelte zijn rozetankers geplaatst met een eenvoudige uitgesmede plaat als volgring. In dit gevelgedeelte zijn centraal drie verticaal geplaatste ijzeren U-profielen aanwezig, waarin centraal een draadeind met moer uitsteekt. Deze verankeringen aan de erachter aanwezige balklaag en bouwmuren moeten de voorgevel voor verdere vervorming behoeden. Het verschil in de verankeringen tussen het linker en het rechter gevelgedeelte wijst op een mogelijke vernieuwing van de rechter topgevel, waarbij een jonger verankeringstype werd aangebracht.

Afb. 24: Verankeringen. Links de tuitgevel van huisnummer 58 met eenvoudige schieters. Rechts extra in kleur van de gevel mee geschilderde ankers uit profielijzer.

Elk gevelgedeelte onder de tuitgevel bezit één vensteras met op de tweede bouwlaag een symmetrische indeling. Deze indeling bezit drie openingen waarvan in de buitenste 2-lichts vensters met 8-ruits ramen zijn geplaatst. De ramen zijn met omhoekende gehengen op duimen in de vensters aangebracht. De forse kozijnprofielen, de niet-geprofileerde ramen met roeden en het aanwezige hang- en sluitwerk wijzen op een oorsprong in de 17de eeuw. In de middelste openingen is een enkelvoudig kozijn bezit. In het kozijn onder de linker topgevel is een opgeklampte deur in twee leden aangebracht; in de kozijnstijlen zijn op diverse hoogten corresponderende inkepingen aangebracht die wijzen op demontabele valbeveiligingen.

Afb. 25: Een 2-licht venster (bolkozijn) en daarnaast de deur in twee leden in de gevel van huisnummer 58 (links). Daarnaast de rechter stijl van de deur in twee leden met diverse inkepingen.

In het deurkozijn onder de rechter topgevel is een 4-ruits glasdeur. Ook hier werden inkepingen voor demontabele valbeveiligingen aangetroffen. Op het niveau van de zolder wordt in de linker topgevel de vensteras gevormd door een deuropening en twee vensteropeningen; in de rechter topgevel is dit alleen een deuropening. In de deuropeningen zijn enkelvoudige kozijnen geplaatst met in het linker kozijn een opgeklampte deur. In het rechter kozijn is een 4-ruits glasdeur aanwezig, waarvan het borstweringpaneel diagonaal geplaatste kraaldelen bezit en dateert uit de periode rond 1900. Ook hier werden in de kozijnstijlen op diverse hoogten corresponderende inkepingen aangebracht die wijzen op demontabele valbeveiligingen. In de twee vensteropeningen zijn een 4- en een 2-ruits venster geplaatst. Beide vensters zijn voorzien van luikspinningen en duimen die wijzen op de oorspronkelijke aanwezigheid van luiken. In de top van beide gevelgedeelten is nog een rechthoekige opening met een is een 4-ruits venster aanwezig.

Afb. 26: Voorgevel van huisnummer 57 met de 4-ruits deuren. In de borstwering van de bovenste is een diagonale beplanking aangebracht.

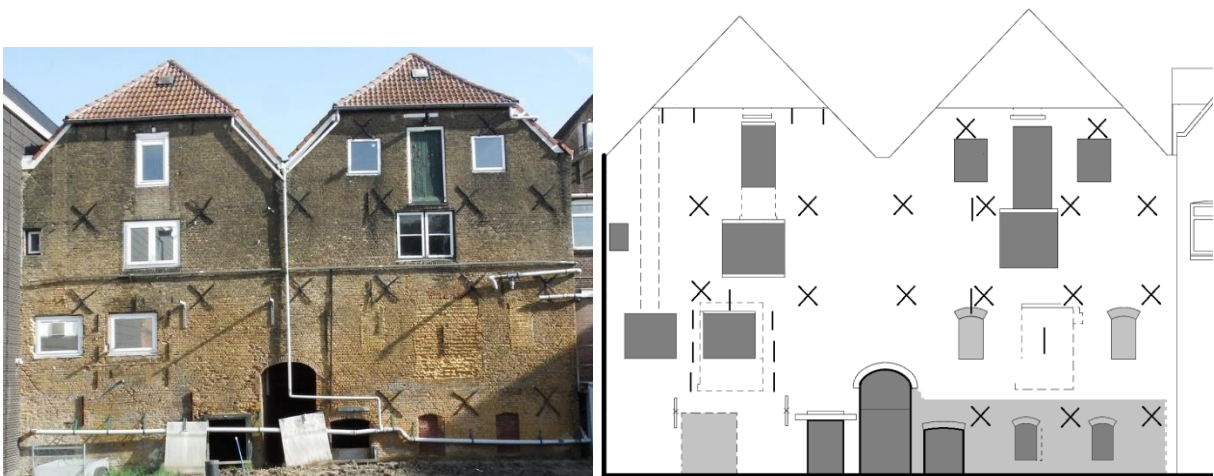
Op de eerste bouwlaag bevinden zich zeven rechthoekige openingen, waarvan de tweede van link en de middelste een rondboogvormige beëindiging bezitten. Achter deze openingen en de meest rechtse zijn rechthoekige opgeklampte deuren aangebracht in een steensponning. Naast de centrale rondboogopening is een deuropening met een zij- en bovenlicht aanwezig. De opening is geplaatst op een verhoogde dorpel. In de deuropening is een opgeklampte deur in twee leden aangebracht. De deurleden zijn afgehangen aan forse gehengen op in het kozijnhout aangebrachte duimen. Het bovenlicht is voorzien van een 12-ruits roedenverdeling die direct in het kozijnhout is gepend. In het zijlicht is een opgeklampt luik aangebracht met een loket. In de drie overige openingen zijn (restanten van) oorspronkelijke vensters aanwezig die als stelkozijn zijn gebruikt voor de uit kunststof profielen samengestelde raamkaders met vaste isolerende beglazing. In de beglazing waarvan een blad gefigureerd glas is kon geen datumstempel worden ontdekt.

Afb. 27: Openingen op de eerste bouwlaagerste bouwlaag

2.2.2 Achtergevel

Achtergevel is geheel gemetseld vanaf het aansluitende terrein tot aan de rand van de dakvlakken die twee afgeknotte topgevels vormen. Het metselwerk is geheel in kruisverband van bakstenen met een formaat van 15-16 x 7-7,5 x 3,7-3,9 cm en een 10-lagenmaat van 46,5 cm. In dit metselwerk zijn ter hoogte van de vloeren ankers aangebracht; ter hoogte van de tweede bouwlaag en de zolder bezitten deze een kenmerkende X-vorm. Het metselwerk dat waarschijnlijk iets terugliggend werd gevoegd met een kalkmortel. In het rechter gevel gedeelte is vanaf het maaiveld tot ca. 2,5 meter hoogte metselwerk zichtbaar met een formaat van 15-16 x 7,3 x 4,2 cm en een 10-lagenmaat van 51 cm. Dit in afwijkende baksteen gemetselde gevelgedeelte betreft waarschijnlijk inboetwerk of herstel van het onderste gevelgedeelte.

Afb. 28: Overzicht van de achtergevel. Links een foto en rechts een tekening met in donkergrijs de openingen/nissen. De lichte grijze vlakken geven de afwijkend baksteensoort en de stippellijnen de bouwsporen aan.

Om de gedeeltelijk dichtgezette opening centraal in het linker gedeelte van de eerste bouwlaag zijn ankers met eenvoudige schieters aangebracht die mogelijk aanwezige restanten van een houtconstructie koppelen. Onder de dakvoet in de topgevel van hetzelfde gevelgedeelte zijn vier ankers met rechte schieter zichtbaar die de kapconstructie waarschijnlijk aan het gevelmetselwerk koppelen en waarschijnlijk in een later stadium zijn aangebracht. In de rechter topgevel zijn twee ankers met X-vormige schieters zichtbaar, overeenkomend met de overige verankeringen in deze gevel.

In dit metselwerk zijn verspreid openingen aanwezig; deze openingen zijn aangepast of uitgehakt. Van de eerste opening onder het wolfseind aan de linkerzijde is de borstwering dichtgezet tot aan de bovenzijde van de daaronder aanwezige opening. Deze opening is niet aangepast en is ook aanwezig. De daaronder aanwezige opening blijkt een verkleining van een oorspronkelijke deuropening met waarschijnlijk dubbele deuren. Ten opzichte van het huidige vloerniveau bezat deze opening een lage borstwering. Gezien de sporen in de ruimte tegen de achtergevel van het rechter gedeelte zou ook het linker gedeelte van dit casco mogelijk ook een hogere vloer bezitten.

Afb. 29: Details van de achtergevel op de eerste bouwlaag. Links het gevelgedeelte in huisnummer 57 met de dichtgezette en gedeeltelijk opnieuw geopende opening omzoomd door ankers met rechte schieter. Rechts het gevelgedeelte in huisnummer 58 met de dichtgezette centrale opening en de uitgehakte en dichtgezette flankerende openingen.

In de overige openingen zijn uit kunststof profielen samengestelde vensters geplaatst, waarschijnlijk met een bijbehorend houten montagekozijn. In vijf openingen zijn enkelvoudige vensters geplaatst en in de zesde een 2-lichts venster. In de isolerende beglazing van dit venster is een datumstempel 2006 aangetroffen. In het rechter gedeelte van deze gevel met een redelijk symmetrische indeling zijn centraal nog twee openingen aanwezig, waarin houten kozijnen zijn geplaatst. In het bovenste enkelvoudige kozijn is een opgeklampte deur van kraaldelen geplaatst en daaronder een 2-lichts venster met twee 2-ruits ramen.

Alleen de centraal geplaatste opening met steens hoge korfboogvormige beëindiging, waarin de gang uitkomt is nog redelijk gaaf. Op kelderniveau is aan weerszijden van het ganguiteinde opening aanwezig. De linker is beëindigd met een halfsteens hoge rollaag op een houten latei;

op deze opening is een enkelvoudig kozijn met een afgesloten luik aangebracht. Naast deze opening bevindt zich een volledig dichtgezette opening die herkenbaar is aan de iets grotere gele ijsselsteentjes met een glad oppervlak die waarschijnlijk machinaal zijn geproduceerd en zou gezien de centrale plaatsing onder de ander oorspronkelijke openingen oorspronkelijk zijn. De opening aan de rechterzijde is beëindigd met een segmentboogvormige steens hoge rollaag. Naast deze opening zijn nog twee kleinere openingen met dezelfde kenmerken aanwezig. Deze openingen waarvan de linker is aangepast zijn dicht gezet met moderne rode baksteen. Boven deze dichtzetting zijn drie dichtzettingen aanwezig, waarvan de middelste als opening correspondeerde met de dichtzetting in het rechter gedeelte. Aan weerszijden daarvan twee uitgehakte openingen die op identiek wijze zijn uitgevoerd als de hiervoor genoemd op het niveau van het souterrain. Deze zijn vanwege deze vorm en gebruik van gladdere en dikkere bakstenen in dezelfde tijd aangebracht/uitgehakt als die in het souterrain. Ook de dichtzetting daarna is uitgevoerd met dikke bakstenen. Boven de ingehakte opening in het linker gedeelte van deze gevel zijn aanzetten van gemetselde consoles van een tegen de gevel gemetselde schoorsteen zichtbaar. Deze schoorsteen heeft gezien de aanwezige vervuiling op de gevel niet lang gefunctioneerd.

2.2.3 Dak

Het zadeldak en het wolfseind zijn bedekt met rode betonpannen, model sneldek. Deze dakpansoort die in de tweede helft van de 20ste eeuw in opkomst was werd pas aan het einde van die periode leverbaar in meerdere kleuren behalve heidepaars en antraciet.

2.3 Binnenruimte

Het casco van twee huizen dat twee bouwlagen hoog is met zolders en souterrains, wordt op het niveau van het souterrain en de eerste bouwlaag volledig gescheiden door een verbindingsgang die de Westhavenkade verbindt met het achtererf.

2.3.1 Souterrain

De souterrains zijn een rechthoekige niet ingedeelde ruimten, waarvan die in huisnummer 57 is belegd met ijsselsteentjes in halfsteens verband en beton. De voor- en zijwanden van beide ruimten zijn grotendeels gemetseld in kruisverband van rode ijsselsteen. In de linker zijwand is een nis aanwezig waarvan de buitenzijde in de zijwand van de verbindingsgang werd aangetroffen. In de rechterwand van de rechter ruimte is een opening aanwezig die is overkluisd met een ijzeren latei en waarin een deurkozijn is aangebracht. De opening is aan de buitenzijde dicht gemetseld met kalkzandsteen stenen in Amstelformaat. De ruimte is beëindigd met een enkelvoudige balklaag samengesteld uit gekantrecht rondhout. De balklaag is opgelegd op een onderslag die in het achterst gedeelte wordt ondersteund door gemetselde poeren. Het voorste gedeelte wordt ondersteund door op houten stijlen met korbelen en een slof op een betonnen stiep. Deze constructie is waarschijnlijk nog in de loop van de twintigste eeuw aangebracht als vervolg op de modernisering van de eerste bouwlaag.

Afb. 30:: Standvink met slof en schoren onder de onderslag in huisnummer 57.

De vloer van die in huisnummer 58 is bedekt met een laag water. De voor- en zijwanden van beide ruimten zijn grotendeels gemetseld in kruisverband van rode ijsselsteen. In deze wanden werden geen verbouwingssporen aangetroffen. De ruimte is beëindigd met een enkelvoudige balklaag samengesteld uit gekantrecht rondhout. De balklaag is opgelegd op een onderslag die geheel wordt ondersteund door gemetselde poeren; de onderslag is gedeeltelijk voorzien van

ijzeren beslag. De poeren zijn opgemetseld van bleekrode bakstenen in een hedendaags waalformaat, die waarschijnlijk in de loop van de twintigste eeuw zijn aangebracht bij de inbouw van de ruimten op de eerste balklaag als vervanging van de oorspronkelijke houten ondersteuning.

Afb. 31: Overzicht van de souterrains. Links langs de rechter zijwand van huisnummer 57 en rechts naar de voorwand van huisnummer 58.

2.3.2 Verbindingsgang

De voor- en achtergevels van Westhavenkade 57 vormen met die van de linker belending Westhavenkade 58 één geheel. Beide gebouwen zijn alleen op de niveaus van de kelder en de eerste bouwlaag van elkaar gescheiden met een gang, waarvan de vloer als hellingbaan is uitgevoerd. De hellingbaan is bestraat met een rij grès-tegels die voorzien waren van een gewafeld oppervlak, deze rij is gesloten met paarse baksteen klinkers en heldergele ijsselsteentjes. Aan het einde van de bestrate hellingbaan is een houten portaal geplaatst bestaande uit twee stijlen op de gemetselde vlakken waartussen een rondhouten liggen is aangebracht. Over de muren is een regel aanwezig die stopt bij het portaal, maar waarvan de bovenzijde uitkomt op maaiveld bij de aansluiting van de achtergevel. Het betreft hier waarschijnlijk restanten van een tweede hellingbaan die in hout was samengesteld en mogelijk alleen uit twee randregels bestond, waarover de gevulde kuipen naar beneden werden gerold, zonder daarbij het muurwerk verder te beschadigen.

Afb. 32: Verbindingsgang. Links een overzicht naar de Westhavenkade, in het midden een met grote bakstenen dichtgezette balkoplegging en rechts de dichtzetting van een opening naar het souterrain van huisnummer 57.

De zijwanden van de gang zijn volledig uitgevoerd in kruisverband van rode ijsselsteen. In dit metselwerk zijn gebogen lijnen aanwezig die wijzen op het naar beneden laten rollen van gevulde haringkuipen waardoor het metselwerk beschadigde. In de zijwanden zijn op diverse plaatsen aan de beide zijden opleggingen zichtbaar die zijn ontstaan door het vervangen vloerbalken. Dichtzettingen werden uitgevoerd met ijsselsteen of rode baksteen in waalformaat als klamp of in het verband. Ook is aan beide zijden een dichtzetting aanwezig net voor het portaal. De dichtzetting aan de rechterzijde met een breedte van ca. 1.4 meter is uitgevoerd van hedendaags waalformaat baksteen in een steens dik verband, als stapelwerk en halfsteens verband. De aanwezige niet doorlopende rollaag is waarschijnlijk een stroomlaag. Deze is waarschijnlijk twee fasen uitgevoerde dichtzetting correspondeert waarschijnlijk met de in de linkerzijwand van het souterrain aanwezige nis. Ook in de linker wand is een dichtzetting aanwezig die geheel is uitgevoerd in het omliggende metselwerk verband. Deze dichtzetting is op straatniveau uitgevoerd met blokvertandingen en daarboven met een vallende tand. Waarschijnlijk betrof dit een identieke opening als in de rechter zijwand.

Afb. 33: Beschadigingen door het rollen van tonnen (links) en dichtzetting van een opening naar het souterrain van huisnummer 58 (rechts).

In de gang zijn diverse balken aangebracht samengesteld uit rondhout die waarschijnlijk de afstand tussen beide muren bewaren. Tegen de onderzijde van de vloer van de tweede bouwlaag is een plafond van schroten aangebracht. Aan de voorzijde van de gang is een opgeklampte deur in een enkelvoudig kozijn aangebracht. Gezien de plaatsing van spiegelklampen en trekschoren en de aanwezige grondverflaag op de deur is deze recentelijk vernieuwd. Ook de aanwezige duimen en gehengen wijzen op een vernieuwing die waarschijnlijk behoort bij de plaatsing van het enkelvoudige kozijn. Oorspronkelijk zou deze toegang zijn afgesloten met een opgeklampte deur op gehengen en ingemetselde duimen. Aan de rechterzijde is naast de zijmuur van de gang de rand van het metselwerk van de voorgevel zichtbaar.

2.3.3 Eerste bouwlaag

De rechter entree geeft toegang tot de voorruimte van een werkruimte in huisnummer 57, waarin een gegalvaniseerde stalen trap naar de tweede bouwlaag leidt. De voorruimte en de vanuit deze ruimte toegankelijke niet ingedeelde ruimte zijn volledig zijn afgewerkt. In beide ruimten zijn er vloerputten met r.v.s. deksels opgenomen. De wanden van de werkruimte zijn afgewerkt met wandtegels 15 x 15 cm. Dit wandtegeltwerk is gezien de aanwezige dagkanten langs de vensters waarschijnlijk aangebracht op gemetselde voorzetwanden. In de werkruimte is in de vloerafwerking een dubbele naad aanwezig, waartussen een anders gekleurd gedeelte van de vloerafwerking zichtbaar is. Op de zijwanden is in het wandtegeltwerk een verticale naad zichtbaar die de overgang naar ander wandtegeltwerk markeert in is anders wit gekleurde tegels en verschillende voegbreedte en die aansluit op de dubbele naad in de vloer. Waarschijnlijk stond op deze plaats een oudere scheidingsmuur, waardoor de werkruimte niet

reikte tot aan de voorzijde. In de rechterzijwand is een opening zichtbaar waarvan de omranding en de afdekking van het schuifdeurbeslag geheel in r.v.s.-profielen is uitgevoerd. In de opening is metselwerk zichtbaar van kalkzandsteen-stenen in Amstelformaat. De wanden in de voorruimte zijde voorzien van panelen met een kunststof toplaag. In de scheidingswand is een dubbele doordraaiende kunststof deur met loketten aanwezig in een omranding van r.v.s. profielen. Het plafond in beide ruimten is samengesteld uit kunststof planken met een blinde bevestiging.

Afb. 34: Huisnummer 57. Links een overzicht van de ruimte gezien naar de voorgevel met links de achterzijde van de trap naar de volgende bouwlaag. Rechts het tegelwerk van de linker zijwand met twee verschillende voegkleuren.

De eerste bouwlaag van huisnummer 58 is toegankelijk via de linker toegang in de voorgevel en die van huisnummer 57 is toegankelijk via de rechter toegang. De ruimte in huisnummer 58 is afgewerkt met een vloerbeschoot van delen, metselwerk wanden in kruisverband en een balkenplafond van gekantrechte balken uit rondhout. Tegen de linker bouwmuur zijn twee ruimten afgescheiden, waarvan de voorste functioneerde als kantine en da achterst als kleedruimte. Beide ruimten bezitten een verhoogde vloer die waarschijnlijk is samengesteld uit een houten balklaag met een beschoot. Op de vloerrand zijn wanden, samengesteld uit een stijl- en regelwerk met multiplex beschietingen aangebracht. In beide ruimten is het plafond afgewerkt met gipsplaten. De voor- en linker zijwanden zijn ook glad afgewerkt.

Afb. 35: Huisnummer 58. Links een overzicht van de ruimte naar de voorgevel met tegen deze gevel links de trap naar de volgende bouwlaag en rechts de opgeklampte buitendeur. Rechts de afgewerkte ingebouwde vertrekken gezien naar de achtergevel.

2.3.4 Tweede bouwlaag

De tweede bouwlaag van huisnummer 57 is ingedeeld in een overloop met een kantine en daarachter een omkleedruimte. Deze vertrekken zijn voorzien van linoleum dat is aangebracht op een multiplex beschot, de wanden zijn voorzien van tegels 15 x 15 cm of panelen met een kunststof toplaag. Het tegelwerk op de voorwand is aangebracht op een voorzetwand met beweegbare ramen en deuren die de in de voorgevel ingemetselde vensters en het deurkozijn bereikbaar maken. De beweegbare gedeelten zijn uitgevoerd in meranti met enkel glas in glaslatten. In de achterzijde van de tweede balk in grote vertrek aan de voorzijde zijn twee draadeinden met een moer en een volgplaat zichtbaar die waarschijnlijk het andere uiteinde van de verankeringen centraal in de voorgevel betreffen. In de balkvakken zijn tegen de onderzijde van de beschot gipsplaten aangebracht en afgewerkt met plintlatten. Het met gipsplaten samengestelde plafond is op de overloop onder de balklaag aangebracht.

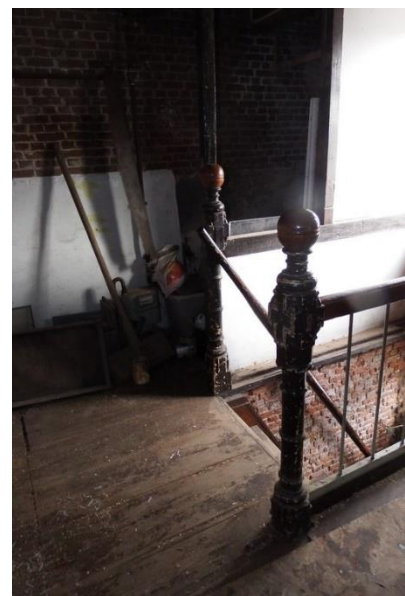
enkeleruits raam in de voorzetwand.

Het achterste gedeelte is niet afgewerkt en was waarschijnlijk oorspronkelijk niet ingedeeld. De ruimte bezit een vloerbeschot van delen dat gedeeltelijk is afgedekt met underlayment. De muren zijn gemetseld in kruisverband van rode ijsselsteentjes en gevoegd met een snijvoeg. Het plafond is samengesteld als enkelvoudige balklaag van balken met een afmeting van ca. 19 x 24 cm.

Afb. 37: Huisnummer 57. Kantine gezien vanaf de voorgevel (links) en het achterste gedeelte van deze ruimte met de toiletten (rechts).

De balkopleggingen worden gedeeltelijk ondersteund met sleutelstukken die met een spiebout zijn bevestigd. In de hoek rechtsachter van het overblijvende gedeelte is in een sanitaire unit aangebracht. De toiletten zijn voorzien van vloer- en wandtegels en gipsplatenplafonds. Het wandtegelwerk is aangebracht op gipsplaten die aan de buitenzijde van de unit zichtbaar zijn. De gang langs de toiletten eindigt in een niet afgewerkt muurgedeelte dat is opgebouwd met kalkzandsteen-stenen in Amstelformaat. Deze voormalige opening verbond het bij het Stedelijk Museum behorende casco. De tweede bouwlaag van huisnummer 58 is bereikbaar via de deuropening in de gevel naast de verbindingsgang met een rechte steektrap. De trap is voorzien van stokleuningen die waarschijnlijk zijn gemaakt uit de restanten van tuigage van een zeilboot de stokleuningen zijn aan de bovenzijde aangebracht in weelderig gesneden

Afb. 38: Hoekbalusters aan de bovenzijde van de trap.

hoofdbalusters, bekroond met een dennenappel. Ook deze balusters zijn hier herplaatst en zijn herkenbaar als boven en onderind van een balustrade langs een trap. De trap is op de eerste bouwlaag geplaatst tegen de rechter bouwmuur en komt op enige afstand van de bouwmuur op de tweede bouwlaag uit. Dit betekent dat de bouwmuren van de eerste en tweede bouwlaag niet boven elkaar zijn aangebracht maar dat die van de tweede bouwlaag waarschijnlijk tussen de twee van de eerste bouwlaag is geplaatst. Het linker gedeelte is ingedeeld in een overloop, een pantry en een werkruimte. De pantry is geheel afgewerkt met een gestucte zijwand en een gipsplatenplafond. De overige wanden zijn samengesteld uit stijl- en regelwerk, waarop aan de zijde van de pantry een plaatvormige beschieting met behang is aangebracht. Op de overloop is tegen de voorgevel de trap naar de zolder geplaatst.

Afb. 39: Huisnummer 58. Links de ingebouwde ruimte (pantry) met doorgang naar huisnummer 59 (links). Rechts een overzicht van de ruimte langs de linker zijwand.

2.3.5 Zolders

De zolderruimte van huisnummer 57 is ingedeeld in drie ruimten, waarvan de middelste de overloop is. De vloer is geheel voorzien van een beschot van delen die aan de voorzijde een werkende breedte van 18,5 cm bezitten en aan de achterzijde 9,5 cm. De borstweringen zijn in kruisverband van geschilderde ijsselsteentjes opgetrokken en gevoegd met een snijvoeg. In het plafond zijn twee tussenbalken zichtbaar die met beugels zijn opgehangen aan balken en een juk. Op deze balken is een beschot van delen aanwezig dat een werkende breedte van ca 16 cm bezit.

Afb. 40: Huisnummer 57. Links de overloop waarin de dakconstructie zichtbaar is, in het midden de dichtgezette doorgang met trap naar de rechter belending en rechts de stijl van een juk zonder blokkeel en drukschoor.

In het voorste en het achterste vertrek is op de vloer linoleum aangebracht op een ondervloer van underlayment. De voorste en de achterste ruimte zijn voorzien van voorzetwanden met een dikte van ca. 15 cm waarop gipsplaten aanwezig zijn. In de achterste ruimte is een systeemplafond met tegels van 60 x 120 cm aanwezig. Het plafond van de voorste ruimte is afgetimmerd met gipsplaten. Centraal in de ruimte is aan de rechterzijde een trapconstructie

met zijwangen aangebracht die bekleed is met gipsplaten. De achterwand daarvan is dicht getimmerd met een regelwerk in het dakvlak, waarover een beschot van multiplex is aangebracht. Op de vloer is aan de voorzijde een slof haaks op de gevel aangebracht waarop een gesmede pen met weerhaken en stroppen is bevestigd. Het uiteinde daarvan is in de gevel niet zichtbaar. Het betreft waarschijnlijk een blindhaakanker, een ankertype dat pas in de loop van de 18de eeuw werd toegepast.

Afb. 41: Huisnummer 57. Links en rechts stijlen van jukken met blokkeels en drukschoren. In het midden een A-spant op de vloering en aan de rechter rand de afdruk van de oplegging op het oorspronkelijke spantbeen

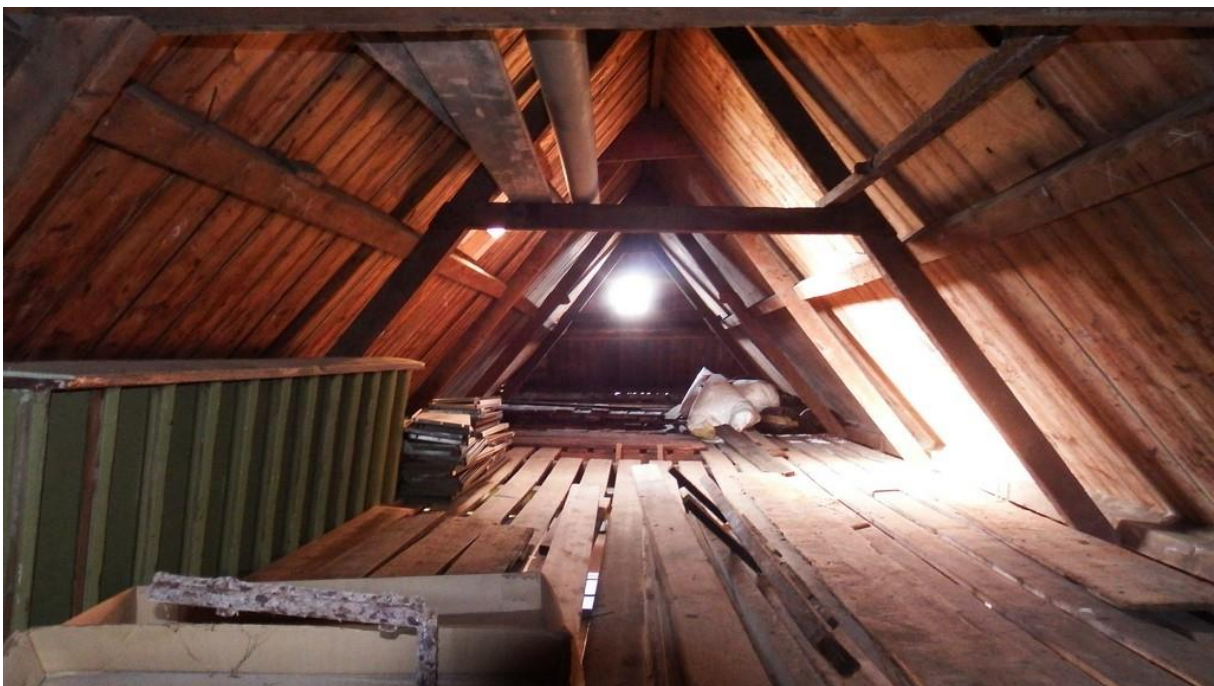
De jukken met schaarstijlen, korbelen en een dekbalk bezitten afmetingen van 12 x 19 cm. Aan de buitenzijde zijn blokkeels aanwezig die met een zwaluwstaartvormige halfhouts overkeping over de stijlen zijn ingekeept. In de oksel van de blokkeels en de stijlen is een drukschoor aangebracht. Omdat op deze elementen geen telmerken werden aangetroffen en het balkhout een wat hoge doorsnede bezit zouden deze jukken een 19de-eeuwse oorsprong hebben. Van het extra juk en de daarachter staand exemplaar in de voorste ruimte ontbreken de blokkeels en de drukschoren. De positie aan weerszijden van de genoemde trap zou kunnen wijzen op de splitsing van één juk op de plaats van de trap in twee exemplaren.

Met een steektrap is de vloering toegankelijk, waarvan langs de lengterichting vloeringen die met liplassen zijn gekoppeld en de beugels van tussenbalken zichtbaar zijn. Aan de buitenzijde zijn op deze vloeringen gordingregels geplaatst. De vloer is geheel beschoten met underlayment dat op het oudere beschot van aansluitende delen is gemonteerd. In de ruimte zijn zeven A-spanten geplaatst, waarvan de benen een afmeting van 8 x 14,3 cm en een trekplaat met een afmeting van 6 x 11,8 cm bezitten. In de top komt bij enkele spanten nog een tweede haanhout (3,5 x 15,5 cm) voor. In de top zijn de benen genageld met een plank van ca 3 x 40 cm, waarop de nokgording rust. Halverwege de benen is een gording (11,8 x 14,3 cm) aanwezig die aan de achterzijde wordt opgevangen door een hoekkeperbalk dat het wolfseind ondersteunt. In de constructie van de langschilden is aan weerszijden een schoor (5,8 x 10 cm) geplaatst. Over deze constructie, die geheel in een bouwphase is geplaatst, is een verticaal beschot van delen met een werkende breedte van 18 cm aangebracht.

Afb. 42: Zolderruimte van huisnummer 58 gezien naar de achtergevel.

De zolderruimte van huisnummer 58 is ingedeeld met een tussenwand. De vloer is geheel voorzien van een beschot van delen die een werkende breedte van 18,5 cm bezitten. Ook zijn delen met een breedte tot 30 cm aangetroffen dat wijst op hergebruik. Op de vloer zijn aan de achterzijde vier sloffen haaks op de gevel aangebracht waarop een gesmede ijzeren pen met weerhaken en stropen is bevestigd. Het uiteinde daarvan is in de gevel zichtbaar als X-vormige schieter. Tussen de twee middelste sloffen ligt het vloer beschot evenwijdig aan de gevel; dit betreft waarschijnlijk een dichtgelegde sparing. De borstweringen zijn in kruisverband van rode ijsselsteentjes opgetrokken en gevoegd met een snijvoeg. De voorwand is vanaf halverwege de vensters- en achterwand geheel gepleisterd. Het plafond is samengesteld uit zes jukken met tussenbalken die met beugels zijn opgehangen aan flierungen. Op deze balken is een beschot van niet aansluitende delen aanwezig dat een werkende breedte van ca 14 cm bezit. De jukken en A-spanten met een identieke vorm en met gelijke houtafmetingen als op de zolder en de vliering van huisnummer 57 en zouden uit elk uit één bouwphase dateren.

Afb. 43: Vliering van huisnummer 58 gezien naar de achtergevel.

3. Literatuurlijst

publicatie, boeken

Ronald Stenvert, Chris Kolman, Saskia van Ginkel-Meester, Elisabeth Stades-Vischer, Sabine Broekhoven en Ronald Rommes, *Monumenten in Nederland. Zuid-Holland*. Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist / Waanders Uitgevers, Zwolle 2004

Bommel, B. van; *Binnenstadsonderzoek Vlaardingen met bijdragen voor beleid van stadsherstel; Vlaardingen*, zonder jaartal.

Breems, Wouter C en Rongen, Eric van; *Tijdsbeeld van Vlaardingen, stad in de jaren'50 vastgelegd door J.F.H. Roovers, deel 3: Van markt tot Nieuwe Maas*; Capelle aan de IJssel 1996

Brugge, Jeroen ter; *Een eigen Hollands feest, Gebruiken rondom de Nieuwe Haring*: in Historisch Tijdschrift Holland, "Hollandse Vis", nummer 3, 38e jaargang; Haarlem 2006

Luth, Harm Jan [red.... et al.]; *Ach Lieve Tijd Vlaardingen, 1000 jaar visserij: dl. 2 pag. 37*; Zwolle, 2002.

Messchaert, drs. K. Zita; *Inventarisatie gebouwen Koningin Wilhelminahaven en Buitenhaven te Vlaardingen*; Amsterdam 2002

Struijs, Matthijs A.; *Prik en water, over de Prik en het Prikkenwater te Vlaardingen*: in Netwerk jaargang 4 nummer 1 pag. 7-34; Vlaardingen 1993

Verloop, Erika; *Opkomst en ondergang van een Vlaardingse rederij en haringhandel*: in Netwerk jaargang 3 nummer 2 pag. 7-25; Vlaardingen 1992

Zuydgeest, M. P.; *Het zout verzouten, een overzicht van het visserijbedrijf te Vlaardingen tussen 1945 en 1992*; Zaltbommel 1994

publicaties, digitaal

Max Thurmer; *In touw sinds 1611, de geschiedenis van de Oude Lijnbaan*, in jaarboek Vlaardingen 2003; Huistorische vereniging Vlaardingen, Vlaardingen 2003 [link](#)

DOOK erfgoedwerk; *Bouwhistorische Verkenning Westhavenkade 55 en 56 en pakhuis Vetteoordskade*; 's-Hertogenbosch 2012 [link](#)

internet

Geschiedenis van Vlaardingen [link](#)

Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed [link](#)

archieven

Kadaster Archiefviewer®, bezocht op 2 november 2023

Bouwvergunningenarchief gemeente Vlaardingen, 1968 nummer 1004

Beeldbank gemeente Vlaardingen

Colofon

Opdrachtgever	BPD Ontwikkeling BV Postbus 75 2600 AB Delft Tel. 015 2680857	
Objectgegevens		
Object	- Westhavenkade 57-58 3131 AG Vlaardingen Tel. -	
Kadastraal	Gemeente	Vlaardingen
	Sectie	M
	Nummer(s)	1439, 1440
Status object	Rijksmonument	
Monumentnummer	37431 en 37432	

© Copyright december 2023

Kopiëren voor eigen of intern gebruik door de opdrachtgever is toegestaan. Bronvermelding is verplicht. Voor het overige mag niets van dit rapport worden gekopieerd op welke wijze dan ook in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Adviesbureau Ormel Cultuurhistorie & Bouwtechniek.

Adviesbureau Ormel, Cultuurhistorie & Bouwtechniek
Ing. J.W. Ormel
Pallietergaarde 322
7329 HD Apeldoorn
Tel. 06-25522255

Bijlagen:

Bijlage I: Redengevende omschrijving 37431 en 37432

Bijlage I: Redengevende omschrijving 37431 en 37432

Monumentnummer*: 37431

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 juli 1969
Kadaster deel/nr 82991/99

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Vlaardingen Vlaardingen Zuid-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Vlaardingen M 1440

*Omschrijving***

Pakhuis (XVII) met gepleisterde puntgevel, waarin oude hijsdeuren en tweelichtskozijnen.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen Opslag

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 37432

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **11 juli 1969**
Kadaster deel/nr **82929/146**

*Woonplaats** **Vlaardingen** *Gemeente** **Vlaardingen** *Provincie** **Zuid-Holland**

Locatiennaam **Vlaardingen** *Locatieomschrijving*

*Kadastrale gemeente** **Vlaardingen** *Sectie** **B** *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* **1230**

*Omschrijving***

Pakhuis (XVII) met gepleisterde puntgevel, waarin oude hijsdeuren, oorspronkelijke kozijnen en twee getoogde poortjes.

Hoofdcategorie **Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen** *Subcategorie* **Opslag** *Functie*

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument